

Evangelium secundum Matthaeum

Franciscus fecit

I

1 Liber generationis Iesu Christi filii David filii Abraham. **2** Abraham genuit Isaac, Isaac autem genuit Iacob, Iacob autem genuit Iudam et fratres eius, **3** Iudas autem genuit Phares et Zara de Thamar, Phares autem genuit Esrom, Esrom autem genuit Aram, **4** Aram autem genuit Aminadab, Aminadab autem genuit Naasson, Naasson autem genuit Salmon, **5** Salmon autem genuit Booz de Rahab, Booz autem genuit Obed ex Ruth, Obed autem genuit Iesse, **6** Iesse autem genuit David regem. David autem genuit Salomonem ex ea, quae fuit Uriae, **7** Salomon autem genuit Roboam, Roboam autem genuit Abiam, Abia autem genuit Asa, **8** Asa autem genuit Iosaphat, Iosaphat autem genuit Ioram, Ioram autem genuit Oziam, **9** Ozias autem genuit Ioatham, Ioatham autem genuit Achaz, Achaz autem genuit Ezechiam, **10** Ezechias autem genuit Manassen, Manasses autem genuit Amon, Amon autem genuit Iosiam, **11** Iosias autem genuit Iechoniam et fratres eius in transmigracione Babylonis. **12** Et post transmigracionem Babylonis Iechonias genuit Salathiel, Salathiel autem genuit Zorobabel, **13** Zorobabel autem genuit Abiud, Abiud autem genuit Eliachim, Eliachim autem genuit Azor, **14** Azor autem genuit Sadoc, Sadoc autem genuit Achim, Achim autem genuit Eliud, **15** Eliud autem genuit Eleazar, Eleazar autem genuit Matthan, Matthan autem genuit Iacob, **16** Iacob autem genuit Ioseph virum Mariae, de qua natus est Iesus, qui vocatur Christus. **17** Omnes ergo generationes ab Abraham usque ad David generationes quattuordecim; et a David usque ad transmigracionem Babylonis generationes quattuordecim; et a transmigracione Babylonis usque ad Christum generationes quattuordecim. **18** Iesu Christi autem generatio sic erat. Cum esset desponsata mater eius Maria Ioseph, antequam convenirent inventa est in utero habens de Spiritu Sancto. **19** Ioseph autem vir eius, cum esset iustus et nollet eam traducere ¹, voluit occulte dimittere eam. **20** Haec autem eo cogitante, ecce angelus Domini in somnis apparuit ei dicens: «Ioseph fili David, noli timere accipere Mariam coniugem tuam. Quod enim in ea natum est, de Spiritu Sancto est; **21** pariet autem filium, et vocabis nomen eius Iesum: ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum». **22** Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur ² id, quod dictum est a Domino per prophetam dicentem: **23** «Ecce, virgo in utero habebit et pariet filium, et vocabunt nomen eius Emmanuel», quod est interpretatum Nobiscum Deus. **24** Exurgens autem Ioseph a somno fecit, sicut praecepit ei angelus Domini, et accepit coniugem suam; **25** et non cognoscebat eam, donec peperit filium, et vocavit nomen eius Iesum.

¹aquí hacer público, denunciar

²adimpleo-evi-etum: llenar, cumplir

II

1 Cum autem natus esset Iesus in Bethlehem Iudaeae in diebus Herodis regis, ecce Magi ab oriente venerunt Hierosolymam **2** dicentes: «Ubi est, qui natus est, rex Iudaeorum? Vidimus enim stellam eius in oriente et venimus adorare eum». **3** Audiens autem Herodes rex turbatus est et omnis Hierosolyma cum illo; **4** et congregans omnes principes sacerdotum et scribas populi, sciscitabatur ab eis ubi Christus nasceretur. **5** At illi dixerunt ei: «In Bethlehem Iudaeae. Sic enim scriptum est per prophetam: **6** »Et tu, Bethlehem terra Iudae, nequaquam ³ minima es in principibus Iudae; ex te enim exiet dux, qui reget populum meum Israel». **7** Tunc Herodes, clam vocatis Magis, diligenter didicit ab eis tempus stellae, quae apparuit eis; **8** et mittens illos in Bethlehem dixit: «Ite et interrogate diligenter de puero; et cum inveneritis, renuntiate mihi, ut et ego veniens adorem eum». **9** Qui cum audissent regem, abierunt. Et ecce stella, quam viderant in oriente, antecedebat eos, usque dum veniens staret supra, ubi erat puer. **10** Videntes autem stellam gavisissimi sunt gaudio magno valde. **11** Et intrantes domum viderunt puerum cum Maria matre eius, et procidentem adoraverunt eum; et apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera, aurum et tus et myrrham. **12** Et responso accepto in somnis, ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam. **13** Qui cum recessissent, ecce angelus Domini apparet in somnis Ioseph dicens: «Surge et accipe puerum et matrem eius et fuge in Aegyptum et esto ibi, usque dum dicam tibi; futurum est enim ut Herodes quaerat puerum ad perdendum eum». **14** Qui consurgens accepit puerum et matrem eius nocte et recessit in Aegyptum **15** et erat ibi usque ad obitum Herodis, ut adimpleretur, quod dictum est a Domino per prophetam dicentem: «Ex Aegypto vocavi filium meum». **16** Tunc Herodes videns quoniam illusus esset a Magis, iratus est valde et mittens occidit omnes pueros, qui erant in Bethlehem et in omnibus finibus eius, a bimatu et infra ⁴, secundum tempus, quod exquisierat ⁵ a Magis. **17** Tunc adimpletum est, quod dictum est per Ieremiam prophetam dicentem: **18** «Vox in Rama audita est, ploratus et ululatus multus: Rachel plorans filios suos, et noluit consolari, quia non sunt». **19** Defuncto autem Herode, ecce apparet angelus Domini in somnis Ioseph in Aegypto **20** dicens: «Surge et accipe puerum et matrem eius et vade in terram Israel; defuncti sunt enim, qui quaerebant animam pueri». **21** Qui surgens accepit puerum et matrem eius et venit in terram Israel. **22** Audiens autem quia Archelaus regnaret in Iudaea pro Herode patre suo, timuit illuc ire; et admonitus in somnis, secessit in partes Galilaeae **23** et veniens

» ³de ningún modo

⁴de dos años para abajo

⁵exquiro-quisivi-quisitum: inquirir, indagar, escoger

habitavit in civitate, quae vocatur Nazareth, ut adimpleretur, quod dictum est per Prophetas: «Nazaraeus vocabitur».

III

1 In diebus autem illis venit Ioannes Baptista praedicans in deserto Iudaeae **2** et dicens: «Paenitentiam agite; appropinquavit enim regnum caelorum». **3** Hic est enim, qui dictus est per Isaiam prophetam dicentem: «Vox clamantis in deserto: "Parate viam Domini, rectas facite semitas eius!" ». **4** Ipse autem Ioannes habebat vestimentum de pilis cameli et zonam ⁶ pelliceam circa lumbos suos; esca autem eius erat locustae et mel silvestre. **5** Tunc exhibat ad eum Hierosolyma et omnis Iudaea et omnis regio circa Iordanem, **6** et baptizabantur in Iordane flumine ab eo, confitentes peccata sua. **7** Videns autem multos pharisaeorum et sadducaeorum venientes ad baptismum suum, dixit eis: «Progenies viperarum, quis demonstravit vobis fugere a futura ira? **8** Facite ergo fructum dignum paenitentiae **9** et ne velitis dicere intra vos: "Patrem habemus Abraham"; dico enim vobis quoniam potest Deus de lapidibus istis suscitare Abrahae filios. **10** Iam enim securis ad radicem arborum posita est; omnis ergo arbor, quae non facit fructum bonum, exciditur et in ignem mittitur. **11** Ego quidem vos baptizo in aqua in paenitentiam; qui autem post me venturus est, fortior me est, cuius non sum dignus calceamenta portare; ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto et igni, **12** cuius ventilabrum ⁷ in manu sua, et permundabit aream suam et congregabit triticum suum in horreum, paleas autem comburet igni inexstinguibili». **13** Tunc venit Iesus a Galilaea in Iordanem ad Ioannem, ut baptizaretur ab eo. **14** Ioannes autem prohibebat eum dicens: «Ego a te debeo baptizari, et tu venis ad me?». **15** Respondens autem Iesus dixit ei: «Sine modo, sic enim decet nos implere omnem iustitiam». Tunc dimittit eum. **16** Baptizatus autem Iesus, confestim ascendit de aqua; et ecce aperti sunt ei caeli, et vidit Spiritum Dei descendentem sicut columbam et venientem super se. **17** Et ecce vox de caelis dicens: «Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui».

IV

1 Tunc Iesus ductus est in desertum a Spiritu, ut tentaretur a Diabolo. **2** Et cum ieiunasset quadraginta diebus et quadraginta noctibus, postea esuriit. **3** Et accedens tentator dixit ei: «Si Filius Dei es, dic, ut lapides isti panes fiant». **4** Qui respondens dixit: «Scriptum est: "Non in pane solo vivet homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei"». **5** Tunc assumit eum

⁶zona-ae: ceñidor, faja

» ⁷horca, viergo

Diabolus in sanctam civitatem et statuit eum supra pinnaculum templi **6** et dicit ei: «Si Filius Dei es, mitte te deorsum. Scriptum est enim: "Angelis suis mandabit de te, et in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum"». **7** Ait illi Iesus: «Rursum scriptum est: "Non tentabis Dominum Deum tuum"». **8** Iterum assumit eum Diabolus in montem excelsum valde et ostendit ei omnia regna mundi et gloriam eorum **9** et dicit illi: «Haec tibi omnia dabo, si cadens adoraveris me». **10** Tunc dicit ei Iesus: «Vade, Satanas! Scriptum est enim: "Dominum Deum tuum adorabis et illi soli servies"». **11** Tunc reliquit eum Diabolus, et ecce angeli accesserunt et ministrabant ei. **12** Cum autem audisset quod Ioannes traditus esset, secessit in Galilaeam. **13** Et relicta Nazareth, venit et habitavit in Capharnaum maritimam **14** in finibus Zabulon et Nephthali, ut impleretur, quod dictum est per Isaiam prophetam dicentem: **15** «Terra Zabulon et terra Nephthali, ad viam maris, trans Iordanem, Galilaea gentium; **16** populus, qui sedebat in tenebris, lucem vidit magnam, et sedentibus in regione et umbra mortis lux orta est eis». **17** Exinde coepit Iesus praedicare et dicere: «Paenitentiam agite; appropinquavit enim regnum caelorum». **18** Ambulans autem iuxta mare Galilaeae, vidit duos fratres, Simonem, qui vocatur Petrus, et Andream fratrem eius, mittentes rete in mare; erant enim piscatores. **19** Et ait illis: «Venite post me, et faciam vos piscatores hominum». **20** At illi continuo, relictis retibus, secuti sunt eum. **21** Et procedens inde vidit alios duos fratres, Iacobum Zebedaei et Ioannem fratrem eius, in navi cum Zebedaeo patre eorum reficientes retia sua; et vocavit eos. **22** Illi autem statim, relicta navi et patre suo, secuti sunt eum. **23** Et circumibat Iesus totam Galilaeam, docens in synagogis eorum et praedicans evangelium regni et sanans omnem languorem et omnem infirmitatem in populo. **24** Et abiit opinio ⁸ eius in totam Syriam; et obtulerunt ei omnes male habentes, variis languoribus et tormentis comprehensos, et qui daemonia habebant, et lunaticos et paralyticos, et curavit eos. **25** Et secutae sunt eum turbae multae de Galilaea et Decapoli et Hierosolymis et Iudaea et de trans Iordanem.

V

1 Videns autem turbas, ascendit in montem; et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius; **2** et aperiens os suum docebat eos dicens: **3** «Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum. **4** Beati, qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. **5** Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. **6** Beati, qui esuriunt et sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. **7** Beati misericordes, quia ipsi misericordiam consequentur. **8** Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. **9** Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur.

⁸opinio-onis: reputación, fama, rumor

10 Beati, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum. **11** Beati estis cum maledixerint vobis et persecuti vos fuerint et dixerint omne malum adversum vos, mentientes, propter me. **12** Gaudete et exsultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis; sic enim persecuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos. **13** Vos estis sal terrae; quod si sal evanuerit, in quo salietur? Ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus. **14** Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra montem posita; **15** neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus, qui in domo sunt. **16** Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant vestra bona opera et glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est. **17** Nolite putare quoniam veni solvere Legem aut Prophetas; non veni solvere, sed adimplere. **18** Amen quippe dico vobis: Donec transeat caelum et terra, iota unum aut unus apex ⁹ non praeteribit a Lege, donec omnia fiant. **19** Qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis et docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno caelorum; qui autem fecerit et docuerit, hic magnus vocabitur in regno caelorum. **20** Dico enim vobis: Nisi abundaverit iustitia vestra plus quam scribarum et pharisaeorum, non intrabitis in regnum caelorum. **21** Audistis quia dictum est antiquis: "Non occides; qui autem occiderit, reus erit iudicio". **22** Ego autem dico vobis: Omnis, qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio; qui autem dixerit fratri suo: "Racha", reus erit concilio ¹⁰; qui autem dixerit: "Fatue", reus erit gehennae ignis. **23** Si ergo offeres munus tuum ad altare, et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te, **24** relinque ibi munus tuum ante altare et vade, prius, reconciliare fratri tuo et tunc veniens offer munus tuum. **25** Esto consentiens ¹¹ adversario tuo cito, dum es in via cum eo, ne forte tradat te adversarius iudici, et iudex tradat te ministro, et in carcerem mittaris. **26** Amen dico tibi: Non exies inde, donec reddas novissimum quadrantem. **27** Audistis quia dictum est: "Non moechaberis". **28** Ego autem dico vobis: Omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam moechatus est eam in corde suo. **29** Quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum et proice abs te; expedit ¹² enim tibi, ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam. **30** Et si dextera manus tua scandalizat te, abscide eam et proice abs te; expedit enim tibi, ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum abeat in gehennam. **31** Dictum est autem: "Quicumque dimiserit uxorem suam, det illi libellum repudii". **32** Ego autem dico vobis: Omnis, qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eam moechari; et, qui dimissam duxe-

» ⁹ni un punto ni una coma

» ¹⁰concilium-ii: asamblea, consejo

» ¹¹consentio-sensi-sensum: estar de acuerdo

» ¹²expedio: ser ventajoso, convenir

rit, adulterat. **33** Iterum audistis quia dictum est antiquis: "Non periurabis; reddes autem Domino iuramenta tua". **34** Ego autem dico vobis: Non iurare omnino, neque per caelum, quia thronus Dei est, **35** neque per terram, quia scabellum est pedum eius, neque per Hierosolymam, quia civitas est magni Regis; **36** neque per caput tuum iuraveris, quia non potes unum capillum album facere aut nigrum. **37** Sit autem sermo vester: "Est, est", "Non, non"¹³; quod autem his abundantius est, a Malo est. **38** Audistis quia dictum est: "Oculum pro oculo et dentem pro dente". **39** Ego autem dico vobis: Non resistere malo; sed si quis te percusserit in dextera maxilla tua, praebe illi et alteram; **40** et ei, qui vult tecum iudicio contendere et tunicam tuam tollere, remitte ei et pallium; **41** et quicumque te angariaverit¹⁴ mille passus, vade cum illo duo. **42** Qui petit a te, da ei; et volenti mutuari a te, ne avertaris. **43** Audistis quia dictum est: "Diliges proximum tuum et odio habebis inimicum tuum". **44** Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros et orate pro persequentibus vos, **45** ut sitis filii Patris vestri, qui in caelis est, quia solem suum oriri facit super malos et bonos et pluit super iustos et iniustos. **46** Si enim dilexeritis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habetis? Nonne et publicani hoc faciunt? **47** Et si salutaveritis fratres vestros tantum, quid amplius facitis? Nonne et ethnici hoc faciunt? **48** Estote ergo vos perfecti, sicut Pater vester caelestis perfectus est.

»VI

»**1** Attendite, ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis; alioquin mercedem non habetis apud Patrem vestrum, qui in caelis est. **2** Cum ergo facies eleemosynam, noli tuba canere ante te, sicut hypocritae faciunt in synagogis et in vicis, ut honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis: Repererunt mercedem suam. **3** Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua, **4** ut sit eleemosyna tua in abscondito, et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. **5** Et cum oratis, non eritis sicut hypocritae, qui amant in synagogis et in angulis platearum stantes orare, ut videantur ab hominibus. Amen dico vobis: Repererunt mercedem suam. **6** Tu autem cum orabis, intra in cubiculum tuum et, clauso ostio tuo, ora Patrem tuum, qui est in abscondito; et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. **7** Orantes autem nolite multum loqui sicut ethnici¹⁵; putant enim quia in multiloquio suo exaudiantur. **8** Nolite ergo assimilari eis; scit enim Pater vester, quibus opus sit vobis, antequam petatis eum. **9** Sic ergo vos orabitis: Pater noster, qui es in caelis, sanctificetur nomen tuum, **10** adveniat

» ¹³...decir simplemente "si" o "no" ...

» ¹⁴angario: requerir, obligar, forzar, requisar para servicio público

» ¹⁵ethnicus-i: pagano

regnum tuum, fiat voluntas tua, sicut in caelo, et in terra. **11** Panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie; **12** et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris; **13** et ne inducas nos in tentationem, sed libera nos a Malo. **14** Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet et vobis Pater vester caelestis; **15** si autem non dimiseritis hominibus, nec Pater vester dimittet peccata vestra. **16** Cum autem ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritae tristes; demoliuntur enim facies suas, ut pareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis: Receperunt mercedem suam. **17** Tu autem cum ieiunas, unge caput tuum et faciem tuam lava, **18** ne videaris hominibus ieiunans sed Patri tuo, qui est in abscondito; et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. **19** Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi aerugo¹⁶ et tinea demolitur, et ubi fures effodiunt et furantur; **20** thesaurizate autem vobis thesauros in caelo, ubi neque aerugo neque tinea demolitur, et ubi fures non effodiunt nec furantur; **21** ubi enim est thesaurus tuus, ibi erit et cor tuum. **22** Lucerna corporis est oculus. Si ergo fuerit oculus tuus simplex, totum corpus tuum lucidum erit; **23** si autem oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tuum tenebrosum erit. Si ergo lumen, quod in te est, tenebrae sunt, tenebrae quantae erunt! **24** Nemo potest duobus dominis servire: aut enim unum odio habebit et alterum diliget, aut unum sustinebit et alterum contemnet; non potestis Deo servire et mammonae¹⁷. **25** Ideo dico vobis: Ne solliciti sitis animae vestrae quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam esca, et corpus quam vestimentum? **26** Respiciite volatilia caeli, quoniam non serunt neque metunt neque congregant in horrea, et Pater vester caelestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis? **27** Quis autem vestrum cogitans potest adicere ad aetatem suam cubitum unum? **28** Et de vestimento quid solliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt: non laborant neque nent¹⁸. **29** Dico autem vobis quoniam nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut unum ex istis. **30** Si autem fenum¹⁹ agri, quod hodie est et cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit, quanto magis vos, modicae fidei? **31** Nolite ergo solliciti esse dicentes: "Quid manducabimus?", aut: "Quid bibemus?", aut: "Quo operiemur?". **32** Haec enim omnia gentes inquirunt; scit enim Pater vester caelestis quia his omnibus indigetis. **33** Quaerite autem primum regnum Dei et iustitiam eius, et haec omnia adicientur vobis. **34** Nolite ergo esse solliciti in crastinum; crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipse. Sufficit diei malitia sua.

» ¹⁶orín

» ¹⁷mammona-ae: riquezas, dinero

» ¹⁸neo-nevi-netum: hilar, tejer

» ¹⁹faenum-i: heno

»VII

»**1** Nolite iudicare, ut non iudicemini; **2** in quo enim iudicio iudi caveritis, iudicabimini, et in qua mensura mensi fueritis, metietur vobis. **3** Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, et trabem in oculo tuo non vides? **4** Aut quomodo dices fratri tuo: "Sine, eiciam festucam de oculo tuo", et ecce trabes est in oculo tuo? **5** Hypocrita, eice primum trabem de oculo tuo, et tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui. **6** Nolite dare sanctum canibus neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis et conversi dirumpant vos. **7** Petite, et dabitur vobis; quaerite et invenietis; pulsate, et aperietur vobis. **8** Omnis enim qui petit, accipit; et, qui quaerit, invenit; et pulsanti aperietur. **9** Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, numquid lapidem porriget ei? **10** Aut si piscem petierit, numquid serpentem porriget ei? **11** Si ergo vos, cum sitis mali, nostis dona bona dare filiis vestris, quanto magis Pater vester, qui in caelis est, dabit bona petentibus se. **12** Omnia ergo, quaecumque vultis ut faciant vobis homines, ita et vos facite eis; haec est enim Lex et Prophetarum. **13** Intrate per angustam portam, quia lata porta et spatiosa via, quae ducit ad perditionem, et multi sunt, qui intrant per eam; **14** quam angusta porta et arcta ²⁰ via, quae ducit ad vitam, et pauci sunt, qui inveniunt eam! **15** Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. **16** A fructibus eorum cognoscetis eos; numquid colligunt de spinis uvas aut de tribulis ficus? **17** Sic omnis arbor bona fructus bonos facit, mala autem arbor fructus malos facit; **18** non potest arbor bona fructus malos facere, neque arbor mala fructus bonos facere. **19** Omnis arbor, quae non facit fructum bonum, exciditur et in ignem mittitur. **20** Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos. **21** Non omnis, qui dicit mihi: "Domine, Domine", intrabit in regnum caelorum, sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in caelis est. **22** Multi dicent mihi in illa die: "Domine, Domine, nonne in tuo nomine prophetavimus, et in tuo nomine daemonia eiecimus, et in tuo nomine virtutes multas fecimus?". **23** Et tunc confitebor illis: Numquam novi vos; discedite a me, qui operamini iniquitatem. **24** Omnis ergo, qui audit verba mea haec et facit ea, assimilabitur viro sapienti, qui aedificavit domum suam supra petram. **25** Et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti et irruerunt in domum illam, et non cecidit; fundata enim erat supra petram. **26** Et omnis, qui audit verba mea haec et non facit ea, similis erit viro stolto, qui aedificavit domum suam supra arenam. **27** Et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti et irruerunt in domum illam, et cecidit, et fuit ruina eius magna ». **28** Et factum est, cum consummasset Iesus verba

» ²⁰artus-a-um: estrecho, difícil

haec, admirabantur turbae super doctrinam eius; **29** erat enim docens eos sicut potestatem habens, et non sicut scribae eorum.

VIII

1 Cum autem descendisset de monte, secutae sunt eum turbae multae. **2** Et ecce leprosus veniens adorabat eum dicens: «Domine, si vis, potes me mundare». **3** Et extendens manum, tetigit eum dicens: «Volo, mundare!»; et confestim mundata est lepra eius. **4** Et ait illi Iesus: «Vide, nemini dixeris; sed vade, ostende te sacerdoti et offer munus, quod praecepit Moyses, in testimonium illis». **5** Cum autem introisset Capharnaum, accessit ad eum centurio rogans eum **6** et dicens: «Domine, puer meus iacet in domo paralyticus et male torquetur». **7** Et ait illi: «Ego veniam et curabo eum». **8** Et respondens centurio ait: «Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo, et sanabitur puer meus. **9** Nam et ego homo sum sub potestate, habens sub me milites, et dico huic: "Vade", et vadit; et alii: "Veni", et venit; et servo meo: "Fac hoc", et facit». **10** Audiens autem Iesus, miratus est et sequentibus se dixit: «Amen dico vobis: Apud nullum inveni tantam fidem in Israel! **11** Dico autem vobis quod multi ab oriente et occidente venient et recumbent cum Abraham et Isaac et Iacob in regno caelorum; **12** filii autem regni eicientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus et stridor dentium». **13** Et dixit Iesus centurioni: «Vade; sicut credidisti, fiat tibi ». Et sanatus est puer in hora illa. **14** Et cum venisset Iesus in domum Petri, vidit socrum eius iacentem et febricitantem; **15** et tetigit manum eius, et dimisit eam febris; et surrexit et ministrabat ei. **16** Vespere autem facto, obtulerunt ei multos daemones habentes; et eiciebat spiritus verbo et omnes male habentes curavit, **17** ut adimpleretur, quod dictum est per Isaiam prophetam dicentem: «Ipse infirmitates nostras accepit et aegrotationes portavit». **18** Videns autem Iesus turbas multas circum se, iussit ire trans fretum. **19** Et accedens unus scriba ait illi: «Magister, sequar te, quocumque ieris». **20** Et dicit ei Iesus: «Vulpes foveas habent, et volucres caeli tabernacula, Filius autem hominis non habet, ubi caput reclinet». **21** Alius autem de discipulis eius ait illi: «Domine, permitte me primum ire et sepelire patrem meum». **22** Iesus autem ait illi: « Sequere me et dimitte mortuos sepelire mortuos suos». **23** Et ascendente eo in naviculam, secuti sunt eum discipuli eius. **24** Et ecce motus magnus factus est in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus; ipse vero dormiebat. **25** Et accesserunt et suscitaverunt eum dicentes: «Domine, salva nos, perimus!». **26** Et dicit eis: «Quid timidi estis, modicae fidei?». Tunc surgens increpavit ventis et mari, et facta est tranquillitas magna. **27** Porro homines mirati sunt dicentes: «Qualis est hic, quia et venti et mare oboediunt ei?». **28** Et cum venisset trans fretum in regionem Gadarenorum,

ocurrerunt ei duo habentes daemonia, de monumentis exeuntes, saevi nimis, ita ut nemo posset transire per viam illam. **29** Et ecce clamaverunt dicentes: «Quid nobis et tibi, Fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos?». **30** Erat autem longe ab illis grex porcorum multorum pascens. **31** Daemones autem rogabant eum dicentes: «Si eicis nos, mitte nos in gregem porcorum». **32** Et ait illis: «Ite». Et illi exeuntes abierunt in porcos; et ecce impetu abiit totus grex per praeceps ²¹ in mare, et mortui sunt in aquis. **33** Pastores autem fugerunt et venientes in civitatem nuntiaverunt omnia et de his, qui daemonia habuerant. **34** Et ecce tota civitas exiit obviam Iesu, et viso eo rogabant, ut transiret a finibus eorum.

IX

1 Et ascendens in naviculam transfretavit ²² et venit in civitatem suam. **2** Et ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto. Et videns Iesus fidem illorum, dixit paralytico: «Confide, fili; remittuntur peccata tua». **3** Et ecce quidam de scribis dixerunt intra se: «Hic blasphematur». **4** Et cum vidisset Iesus cogitationes eorum, dixit: «Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? **5** Quid enim est facilius, dicere: "Dimittuntur peccata tua", aut dicere: "Surge et ambula"? **6** Ut sciatis autem quoniam Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata -tunc ait paralytico-: Surge, tolle lectum tuum et vade in domum tuam». **7** Et surrexit et abiit in domum suam. **8** Videntes autem turbae timuerunt et glorificaverunt Deum, qui dedit potestatem talem hominibus. **9** Et cum transiret inde Iesus, vidit hominem sedentem in teloneo ²³, Matthaeum nomine, et ait illi: «Sequere me». Et surgens secutus est eum. **10** Et factum est, discumbente eo in domo, ecce multi publicani et peccatores venientes simul discumbebant cum Iesu et discipulis eius. **11** Et videntes pharisaei dicebant discipulis eius: «Quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester?». **12** At ille audiens ait: «Non est opus valentibus medico sed male habentibus. **13** Euntes autem discite quid est: "Misericordiam volo et non sacrificium". Non enim veni vocare iustos sed peccatores». **14** Tunc accedunt ad eum discipuli Ioannis dicentes: «Quare nos et pharisaei ieiunamus frequenter, discipuli autem tui non ieiunant?». **15** Et ait illis Iesus: « Numquid possunt convivae nuptiarum lugere, quamdiu cum illis est sponsus? Venient autem dies, cum auferetur ab eis sponsus, et tunc ieiunabunt. **16** Nemo autem immittit commissuram ²⁴ panni rudis in vestimentum vetus; tollit enim supplementum eius a vestimento, et peior scissura

²¹praeceps-ipsis: abismo, precipicio

²²transfreto: cruzar el mar

²³teloneum-ii: oficina del recaudador

» ²⁴commissura-ae: juntura, unión

fit. **17** Neque mittunt vinum novum in utres veteres, alioquin rumpuntur utres, et vinum effunditur, et utres pereunt; sed vinum novum in utres novos mittunt, et ambo conservantur». **18** Haec illo loquente ad eos, ecce princeps unus accessit et adorabat eum dicens: «Filia mea modo defuncta est; sed veni, impone manum tuam super eam, et vivet». **19** Et surgens Iesus sequebatur eum et discipuli eius. **20** Et ecce mulier, quae sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retro et tetigit fimbriam ²⁵ vestimenti eius. **21** Dicebat enim intra se: «Si tetigero tantum vestimentum eius, salva ero ». **22** At Iesus conversus et videns eam dixit: «Confide, filia; fides tua te salvam fecit». Et salva facta est mulier ex illa hora. **23** Et cum venisset Iesus in domum principis et vidisset tibicines et turbam tumultuantem, **24** dicebat: «Recedite; non est enim mortua puella, sed dormit». Et deridebant eum. **25** At cum eiecta esset turba, intravit et tenuit manum eius, et surrexit puella. **26** Et exiit fama haec in universam terram illam. **27** Et transeunte inde Iesu, secuti sunt eum duo caeci clamantes et dicentes: «Miserere nostri, fili David!». **28** Cum autem venisset domum, accesserunt ad eum caeci, et dicit eis Iesus: «Creditis quia possum hoc facere?». Dicunt ei: «Utique, Domine» ²⁶ . **29** Tunc tetigit oculos eorum dicens: «Secundum fidem vestram fiat vobis». **30** Et aperti sunt oculi illorum. Et comminatus est illis Iesus dicens: «Videte, ne quis sciat». **31** Illi autem exeuntes diffamaverunt eum in universa terra illa. **32** Egressis autem illis, ecce obtulerunt ei hominem mutum, daemonium habentem. **33** Et eiecto daemone, locutus est mutus. Et miratae sunt turbae dicentes: «Numquam apparuit sic in Israel! ». **34** Pharisei autem dicebant: «In principe daemoniorum eicit daemones». **35** Et circumibat Iesus civitates omnes et castella, docens in synagogis eorum et praedicans evangelium regni et curans omnem languorem et omnem infirmitatem. **36** Videns autem turbas, misertus est eis, quia erant vexati et iacentes sicut oves non habentes pastorem. **37** Tunc dicit discipulis suis: « Mensis quidem multa, operarii autem pauci; **38** rogate ergo Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam».

X

1 Et convocatis Duodecim discipulis suis, dedit illis potestatem spirituum immundorum, ut eicerent eos et curarent omnem languorem et omnem infirmitatem. **2** Duodecim autem apostolorum nomina sunt haec: primus Simon, qui dicitur Petrus, et Andreas frater eius, et Iacobus Zebedaei et Ioannes frater eius, **3** Philippus et Bartholomaeus, Thomas et Matthaëus publicanus, Iacobus Alphaei et Thaddaeus, **4** Simon Chananaeus et Iudas Iscariotes, qui

²⁵fimbria-ae: orla de un vestido

²⁶Sí Señor

et tradidit eum. **5** Hos Duodecim misit Iesus praecipiens eis et dicens: «In viam gentium ne abieritis et in civitates Samaritanorum ne intraveritis; **6** sed potius ite ad oves, quae perierunt domus Israel. **7** Euntes autem praedicate dicentes: ”Appropinquavit regnum caelorum”. **8** Infirmos curate, mortuos suscite, leprosos mundate, daemones eicite; gratis accepistis, gratis date. **9** Nolite possidere aurum neque argentum neque pecuniam in zonis vestris, **10** non peram ²⁷ in via neque duas tunicas neque calceamenta neque virgam; dignus enim est operarius cibo suo. **11** In quamcumque civitatem aut castellum intraveritis, interrogate quis in ea dignus sit; et ibi manete donec exeatis. **12** Intranses autem in domum, salutate eam; **13** et si quidem fuerit domus digna, veniat pax vestra super eam; si autem non fuerit digna, pax vestra ad vos revertatur. **14** Et quicumque non receperit vos neque audierit sermones vestros, exeuntes foras de domo vel de civitate illa, excutite pulverem de pedibus vestris. **15** Amen dico vobis: Tolerabilius erit terrae Sodomorum et Gomorraeorum in die iudicii quam illi civitati. **16** Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum; estote ergo prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbae. **17** Cavete autem ab hominibus; tradent enim vos in conciliis, et in synagogis suis flagellabunt vos; **18** et ad praesides ²⁸ et ad reges ducemini propter me in testimonium illis et gentibus. **19** Cum autem tradent vos, nolite cogitare quomodo aut quid loquamini; dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. **20** Non enim vos estis, qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis. **21** Tradet autem frater fratrem in mortem, et pater filium; et insurgent filii in parentes et morte eos afficient. **22** Et eritis odio omnibus propter nomen meum; qui autem perseveraverit in finem, hic salvus erit. **23** Cum autem persequentur vos in civitate ista, fugite in aliam; amen enim dico vobis: Non consummabitis ²⁹ civitates Israel, donec veniat Filius hominis. **24** Non est discipulus super magistrum nec servus super dominum suum. **25** Sufficit discipulo, ut sit sicut magister eius, et servus sicut dominus eius. Si patrem familias Beelzebul vocaverunt, quanto magis domesticos eius! **26** Ne ergo timueritis eos. Nihil enim est opertum, quod non revelabitur, et occultum, quod non scietur. **27** Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine; et, quod in aure auditis, praedicate super tecta. **28** Et nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere; sed potius eum timete, qui potest et animam et corpus perdere in gehenna. **29** Nonne duo passeret asse veneunt? Et unus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro. **30** Vestri autem et capilli capitis omnes numerati sunt. **31** Nolite ergo timere; multis passeribus meliores estis vos. **32** Omnis ergo qui

» ²⁷pera-ae: alforja, morral, zurrón

» ²⁸praeses-idis: gobernador

» ²⁹consummo: acabar, terminar, completar

confitebitur me coram hominibus, confitebor et ego eum coram Patre meo, qui est in caelis; **33** qui autem negaverit me coram hominibus, negabo et ego eum coram Patre meo, qui est in caelis. **34** Nolite arbitrari quia venerim mittere pacem in terram; non veni pacem mittere sed gladium. **35** Veni enim separare hominem adversus patrem suum et filiam adversus matrem suam et nurum adversus socrum suam: **36** et inimici hominis domestici eius. **37** Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus; et, qui amat filium aut filiam super me, non est me dignus; **38** et, qui non accipit crucem suam et sequitur me, non est me dignus. **39** Qui invenerit animam suam, perdet illam; et, qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. **40** Qui recipit vos, me recipit; et, qui me recipit, recipit eum, qui me misit. **41** Qui recipit prophetam in nomine prophetae, mercedem prophetae accipiet; et, qui recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti accipiet. **42** Et, quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aquae frigidae tantum in nomine discipuli, amen dico vobis: Non perdet mercedem suam».

XI

1 Et factum est, cum consummasset Iesus praeciens Duodecim discipulis suis, transiit inde, ut doceret et praedicaret in civitatibus eorum. **2** Ioannes autem, cum audisset in vinculis opera Christi, mittens per discipulos suos **3** ait illi: «Tu es qui venturus es, an alium exspectamus?». **4** Et respondens Iesus ait illis: «Euntes renuntiate Ioanni, quae auditis et videtis: **5** caeci vident et claudi ambulant, leprosi mundantur et surdi audiunt et mortui resurgunt et pauperes evangelizantur; **6** et beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me». **7** Illis autem abeuntibus, coepit Iesus dicere ad turbas de Ioanne: «Quid existis in desertum videre? Arundinem ³⁰ vento agitatam? **8** Sed quid existis videre? Hominem mollibus vestitum? Ecce, qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt. **9** Sed quid existis videre? Prophetam? Etiam, dico vobis, et plus quam prophetam. **10** Hic est, de quo scriptum est: "Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te". **11** Amen dico vobis: Non surrexit inter natos mulierum maior Ioanne Baptista; qui autem minor est in regno caelorum, maior est illo. **12** A diebus autem Ioannis Baptistae usque nunc regnum caelorum vim patitur, et violenti rapiunt illud. **13** Omnes enim Prophetae et Lex usque ad Ioannem prophetaverunt; **14** et si vultis recipere, ipse est Elias, qui venturus est. **15** Qui habet aures, audiat. **16** Cui autem similem aestimabo generationem istam? Similis est pueris sedentibus in foro, qui clamantes coaequalibus **17** dicunt: "Cecinimus vobis, et non saltastis; lamentavimus, et non planxistis".

» ³⁰caña

18 Venit enim Ioannes neque manducans neque bibens, et dicunt: "Daemonium habet!"; **19** venit Filius hominis manducans et bibens, et dicunt: "Ecce homo vorax et potator vini, publicanorum amicus et peccatorum!". Et iustificata est sapientia ab operibus suis». **20** Tunc coepit exprobrare civitatibus, in quibus factae sunt plurimae virtutes eius, quia non egissent paenitentiam: **21** «Vae tibi, Chorazin! Vae tibi, Bethsaida! Quia si in Tyro et Sidone factae essent virtutes, quae factae sunt in vobis, olim in cilicio et cinere paenitentiam egissent. **22** Verumtamen dico vobis: Tyro et Sidoni remissius erit in die iudicii quam vobis. **23** Et tu, Capharnaum, numquid usque in caelum exaltaberis? Usque in infernum descendes! Quia si in Sodomis factae fuissent virtutes, quae factae sunt in te, mansissent usque in hunc diem. **24** Verumtamen dico vobis: Terrae Sodomorum remissius erit in die iudicii quam tibi». **25** In illo tempore respondens Iesus dixit: «Confiteor tibi, Pater, Domine caeli et terrae, quia abscondisti haec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis. **26** Ita, Pater, quoniam sic fuit placitum ante te. **27** Omnia mihi tradita sunt a Patre meo; et nemo novit Filium nisi Pater, neque Patrem quis novit nisi Filius et cui voluerit Filius revelare. **28** Venite ad me, omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. **29** Tollite iugum meum super vos et discite a me, quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris. **30** Iugum enim meum suave, et onus meum leve est».

XII

1 In illo tempore abiit Iesus sabbatis per sata ³¹ ; discipuli autem eius esurierunt et coeperunt vellere spicas et manducare. **2** Phariseae autem videntes dixerunt ei: «Ecce discipuli tui faciunt, quod non licet facere sabbato». **3** At ille dixit eis: «Non legistis quid fecerit David, quando esuriit, et qui cum eo erant? **4** Quomodo intravit in domum Dei et panes propositionis comedit, quod non licebat ei edere neque his, qui cum eo erant, nisi solis sacerdotibus? **5** Aut non legistis in Lege quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant et sine crimine sunt? **6** Dico autem vobis quia templo maior est hic. **7** Si autem sciretis quid est: "Misericordiam volo et non sacrificium", numquam condemnassetis innocentes. **8** Dominus est enim Filius hominis sabbati». **9** Et cum inde transisset, venit in synagogam eorum; **10** et ecce homo manum habens aridam. Et interrogabant eum dicentes: «Licet sabbatis curare?», ut accusarent eum. **11** Ipse autem dixit illis: «Quis erit ex vobis homo, qui habeat ovem unam et, si ceciderit haec sabbatis in foveam, nonne tenebit et levabit eam? **12** Quanto igitur melior est homo ove! Itaque licet sabbatis bene facere». **13** Tunc ait homini: «Extende manum tuam». Et extendit, et restituta est sana sicut altera. **14** Exeuntes autem phariseae consilium faciebant

³¹sata-orum: sembrados, mieses

adversus eum, quomodo eum perderent. **15** Iesus autem sciens secessit inde. Et secuti sunt eum multi, et curavit eos omnes **16** et comminatus est eis, ne manifestum eum facerent, **17** ut adimpleretur, quod dictum est per Isaiam prophetam dicentem: **18** «Ecce puer meus, quem elegi, dilectus meus, in quo bene placuit animae meae; ponam Spiritum meum super eum, et iudicium gentibus nuntiabit. **19** Non contendet neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem eius. **20** Arundinem quassatam ³² non confringet et linum fumigans non exstinguet, donec eiciat ad victoriam iudicium; **21** et in nomine eius gentes sperabunt». **22** Tunc oblatus est ei daemonium habens, caecus et mutus, et curavit eum, ita ut mutus loqueretur et videret. **23** Et stupebant omnes turbae et dicebant: «Numquid hic est filius David?». **24** Pharisei autem audientes dixerunt: «Hic non eicit daemones nisi in Beelzebul, principe daemonum». **25** Sciens autem cogitationes eorum dixit eis: «Omne regnum divisum contra se desolatur ³³, et omnis civitas vel domus divisa contra se non stabit. **26** Et si Satanus Satanam eicit, adversus se divisus est; quomodo ergo stabit regnum eius? **27** Et si ego in Beelzebul eicio daemones, filii vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi iudices erunt vestri. **28** Si autem in Spiritu Dei ego eicio daemones, igitur pervenit in vos regnum Dei. **29** Aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis et vasa eius diripere, nisi prius alligaverit fortem? Et tunc domum illius diripiet. **30** Qui non est mecum, contra me est; et, qui non congregat mecum, spargit. **31** Ideo dico vobis: Omne peccatum et blasphemia remittetur hominibus, Spiritus autem blasphemia non remittetur. **32** Et quicumque dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei; qui autem dixerit contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei neque in hoc saeculo neque in futuro. **33** Aut facite arborem bonam et fructum eius bonum, aut facite arborem malam et fructum eius malum: si quidem ex fructu arbor agnoscitur. **34** Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali? Ex abundantia enim cordis os loquitur. **35** Bonus homo de bono thesauro profert bona, et malus homo de malo thesauro profert mala. **36** Dico autem vobis: Omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicii: **37** ex verbis enim tuis iustificaberis, et ex verbis tuis condemnaberis ». **38** Tunc responderunt ei quidam de scribis et pharisaeis dicentes: «Magister, volumus a te signum videre». **39** Qui respondens ait illis: «Generatio mala et adultera signum requirit; et signum non dabitur ei, nisi signum Ionae prophetae. **40** Sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus, sic erit Filius hominis in corde terrae tribus diebus et tribus noctibus. **41** Viri Ninevitae surgent in iudicio cum generatione ista et condemnabunt eam, quia paenitentiam egerunt in praedi-

» ³²quasso: agitar, sacudir, blandir

» ³³desolo: asolar, devastar

catione Iona; et ecce plus quam Iona hic! **42** Regina austri surget in iudicio cum generatione ista et condemnabit eam, quia venit a finibus terrae audire sapientiam Salomonis; et ecce plus quam Salomon hic! **43** Cum autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida quaerens requiem et non invenit. **44** Tunc dicit: "Revertar in domum meam unde exivi"; et veniens invenit vacantem, scopis ³⁴ mundatam et ornatam. **45** Tunc vadit et assumit secum septem alios spiritus nequiores se, et intrantes habitant ibi; et fiunt novissima hominis illius peiora prioribus. Sic erit et generationi huic pessimae». **46** Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater et fratres eius stabant foris quaerentes loqui ei. **47** Dixit autem ei quidam: «Ecce mater tua et fratres tui foris stant quaerentes loqui tecum». **48** At ille respondens dicenti sibi ait: «Quae est mater mea, et qui sunt fratres mei?». **49** Et extendens manum suam in discipulos suos dixit: «Ecce mater mea et fratres mei. **50** Quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei, qui in caelis est, ipse meus frater et soror et mater est».

XIII

1 In illo die exiens Iesus de domo sedebat secus mare; **2** et congregatae sunt ad eum turbae multae, ita ut in naviculam ascendens sederet, et omnis turba stabat in litore. **3** Et locutus est eis multa in parabolis dicens: «Ecce exiit, qui seminat, seminare. **4** Et dum seminat, quaedam ceciderunt secus viam, et venerunt volucres et comederunt ea. **5** Alia autem ceciderunt in petrosa, ubi non habebant terram multam, et continuo exorta sunt, quia non habebant altitudinem terrae; **6** sole autem orto, aestuaverunt et, quia non habebant radicem, aruerunt. **7** Alia autem ceciderunt in spinas, et creverunt spinae et suffocaverunt ea. **8** Alia vero ceciderunt in terram bonam et dabant fructum: aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud tricesimum. **9** Qui habet aures, audiat». **10** Et accedentes discipuli dixerunt ei: «Quare in parabolis loqueris eis?». **11** Qui respondens ait illis: «Quia vobis datum est nosse mysteria regni caelorum, illis autem non est datum. **12** Qui enim habet, dabitur ei, et abundabit; qui autem non habet, et quod habet, auferetur ab eo. **13** Ideo in parabolis loquor eis, quia videntes non vident et audientes non audiunt neque intellegunt; **14** et adimpletur eis prophetia Isaiae dicens: "Auditu audietis et non intellegetis et videntes videbitis et non videbitis. **15** Incrassatum est enim cor populi huius, et auribus graviter audierunt et oculos suos clausurunt, ne quando oculis videant et auribus audiant et corde intellegant et convertantur, et sanem eos". **16** Vestri autem beati oculi, quia vident, et aures vestrae, quia audiunt. **17** Amen quippe dico vobis: Multi prophetae et iusti cupierunt videre, quae videtis, et non viderunt, et audire,

» ³⁴scopae-arum: escoba, manojo de ramas

quae auditis, et non audierunt! **18** Vos ergo audite parabolam seminantis. **19** Omnis, qui audit verbum regni et non intellegit, venit Malus et rapit, quod seminatum est in corde eius; hic est, qui secus viam seminatus est. **20** Qui autem supra petrosa seminatus est, hic est, qui verbum audit et continuo cum gaudio accipit illud, **21** non habet autem in se radicem, sed est temporalis; facta autem tribulatione vel persecutione propter verbum, continuo scandalizatur. **22** Qui autem est seminatus in spinis, hic est, qui verbum audit, et sollicitudo saeculi et fallacia divitiarum suffocat verbum, et sine fructu efficitur. **23** Qui vero in terra bona seminatus est, hic est, qui audit verbum et intellegit et fructum affert et facit aliud quidem centum, aliud autem sexaginta, porro aliud triginta». **24** Aliam parabolam proposuit illis dicens: «Simile factum est regnum caelorum homini, qui seminavit bonum semen in agro suo. **25** Cum autem dormirent homines, venit inimicus eius et superseminavit zizania in medio tritici et abiit. **26** Cum autem crevisset herba et fructum fecisset, tunc apparuerunt et zizania. **27** Accedentes autem servi patris familias dixerunt ei: "Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Unde ergo habet zizania?". **28** Et ait illis: "Inimicus homo hoc fecit". Servi autem dicunt ei: "Vis, imus et colligimus ea?". **29** Et ait: "Non; ne forte colligentes zizania eradicetis simul cum eis triticum, **30** sinite utraque crescere usque ad messem. Et in tempore messis dicam messoribus: Colligite primum zizania et alligate ea in fasciculos ad comburendum ea, triticum autem congregate in horreum meum?". **31** Aliam parabolam proposuit eis dicens: «Simile est regnum caelorum grano sinapis ³⁵, quod accipiens homo seminavit in agro suo. **32** Quod minimum quidem est omnibus seminibus; cum autem creverit, maius est holeribus et fit arbor, ita ut volucres caeli veniant et habitent in ramis eius». **33** Aliam parabolam locutus est eis: «Simile est regnum caelorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinae satis tribus, donec fermentatum est totum». **34** Haec omnia locutus est Iesus in parabolis ad turbas; et sine parabola nihil loquebatur eis, **35** ut adimpletetur, quod dictum erat per prophetam dicentem: «Aperiam in parabolis os meum, eructabo abscondita a constitutione mundi». **36** Tunc, dimissis turbis, venit in domum, et accesserunt ad eum discipuli eius dicentes: «Dissere ³⁶ nobis parabolam zizaniorum agri». **37** Qui respondens ait: «Qui seminat bonum semen, est Filius hominis; **38** ager autem est mundus; bonum vero semen, hi sunt filii regni; zizania autem filii sunt Mali; **39** inimicus autem, qui seminavit ea, est Diabolus; messis vero consummatio saeculi est; messorum autem angeli sunt. **40** Sicut ergo colliguntur zizania et igni comburuntur,

» ³⁵sinapis-is: mostaza

» ³⁶dissero-serui-sertum: hablar, tratar, desarrollar, discutir. No confundir con dissero-sevi-situm: sembrar, diseminar

sic erit in consummatione saeculi: **41** mittet Filius hominis angelos suos, et colligent de regno eius omnia scandala et eos, qui faciunt iniquitatem, **42** et mittent eos in caminum ignis; ibi erit fletus et stridor dentium. **43** Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum. Qui habet aures, audiat. **44** Simile est regnum caelorum thesauro abscondito in agro; quem qui invenit homo abscondit et prae gaudio illius vadit et vendit universa, quae habet, et emit agrum illum. **45** Iterum simile est regnum caelorum homini negotiatori quaerenti bonas margaritas. **46** Inventa autem una pretiosa margarita, abiit et vendidit omnia, quae habuit, et emit eam. **47** Iterum simile est regnum caelorum sagenae ³⁷ missae in mare et ex omni genere congreganti; **48** quam, cum impleta esset, educentes secus litus et sedentes collegerunt bonos in vasa, malos autem foras miserunt. **49** Sic erit in consummatione saeculi: exhibunt angeli et separabunt malos de medio iustorum **50** et mittent eos in caminum ignis; ibi erit fletus et stridor dentium. **51** Intellexistis haec omnia?». Dicunt ei: «Etiam». **52** Ait autem illis: «Ideo omnis scribe doctus in regno caelorum similis est homini patri familias, qui profert de thesauro suo nova et vetera». **53** Et factum est, cum consummasset Iesus parabolas istas, transiit inde. **54** Et veniens in patriam suam, docebat eos in synagoga eorum, ita ut mirarentur et dicerent: «Unde huic sapientia haec et virtutes? **55** Nonne hic est fabri filius? Nonne mater eius dicitur Maria, et fratres eius Iacobus et Ioseph et Simon et Iudas? **56** Et sorores eius nonne omnes apud nos sunt? Unde ergo huic omnia ista?». **57** Et scandalizabantur in eo. Iesus autem dixit eis: «Non est propheta sine honore nisi in patria et in domo sua». **58** Et non fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem illorum.

XIV

1 In illo tempore audivit Herodes tetrarcha famam Iesu **2** et ait pueris suis: «Hic est Ioannes Baptista; ipse surrexit a mortuis, et ideo virtutes operantur in eo». **3** Herodes enim tenuit Ioannem et alligavit eum et posuit in carcere propter Herodiadem uxorem Philippi fratris sui. **4** Dicebat enim illi Ioannes: «Non licet tibi habere eam». **5** Et volens illum occidere, timuit populum, quia sicut prophetam eum habebant. **6** Die autem natalis Herodis saltavit filia Herodiadis in medio et placuit Herodi, **7** unde cum iuramento pollicitus est ei dare, quodcumque postulasset. **8** At illa, praemonita a matre sua: «Da mihi, inquit, hic in disco caput Ioannis Baptistae». **9** Et contristatus rex propter iuramentum et eos, qui pariter recumbebant, iussit dari **10** misitque et decollavit Ioannem in carcere; **11** et allatum est caput eius in disco et datum est puellae, et tulit matri suae. **12** Et accedentes discipuli

» ³⁷sagena-ae: red, cebo

eius tulerunt corpus et sepelierunt illud et venientes nuntiaverunt Iesu. **13** Quod cum audisset Iesus, secessit inde in navicula in locum desertum seorsum; et cum audissent, turbae secutae sunt eum pedestres de civitatibus. **14** Et exiens vidit turbam multam et misertus est eorum et curavit languidos eorum. **15** Vespere autem facto, accesserunt ad eum discipuli dicentes: «Desertus est locus, et hora iam praeteriit; dimitte turbas, ut euntes in castella emant sibi escas». **16** Iesus autem dixit eis: «Non habent necesse ire; date illis vos manducare». **17** Illi autem dicunt ei: «Non habemus hic nisi quinque panes et duos pisces ». **18** Qui ait: «Afferte illos mihi huc». **19** Et cum iussisset turbas discumbere supra fenum, acceptis quinque panibus et duobus piscibus, aspiciens in caelum benedixit et fregit et dedit discipulis panes, discipuli autem turbis. **20** Et manducaverunt omnes et saturati sunt; et tulerunt reliquias fragmentorum duodecim cophinos plenos. **21** Manducantium autem fuit numerus fere quinque milia virorum, exceptis mulieribus et parvulis. **22** Et statim iussit discipulos ascendere in naviculam et praecedere eum trans fretum, donec dimitteret turbas. **23** Et dimissis turbis, ascendit in montem solus orare. Vespere autem facto, solus erat ibi. **24** Navicula autem iam multis stadiis a terra distabat, fluctibus iactata; erat enim contrarius ventus. **25** Quarta autem vigilia noctis venit ad eos ambulans supra mare. **26** Discipuli autem, videntes eum supra mare ambulantem, turbati sunt dicentes: «Phantasma est», et prae timore clamaverunt. **27** Statimque Iesus locutus est eis dicens: «Habete fiduciam, ego sum; nolite timere!». **28** Respondens autem ei Petrus dixit: «Domine, si tu es, iube me venire ad te super aquas». **29** At ipse ait: «Veni!». Et descendens Petrus de navicula ambulavit super aquas et venit ad Iesum. **30** Videns vero ventum validum timuit et, cum coepisset mergi, clamavit dicens: «Domine, salvum me fac!». **31** Continuo autem Iesus extendens manum apprehendit eum et ait illi: «Modicae fidei, quare dubitasti? ». **32** Et cum ascendissent in naviculam, cessavit ventus. **33** Qui autem in navicula erant, adoraverunt eum dicentes: «Vere Filius Dei es!». **34** Et cum transfretassent, venerunt in terram Gennesaret. **35** Et cum cognovissent eum viri loci illius, miserunt in universam regionem illam et obtulerunt ei omnes male habentes, **36** et rogabant eum, ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent; et, quicumque tetigerunt, salvi facti sunt.

XV

1 Tunc accedunt ad Iesum ab Hierosolymis pharisaei et scribae dicentes: **2** «Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum? Non enim lavant manus suas, cum panem manducant». **3** Ipse autem respondens ait illis: «Quare et vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram? **4** Nam Deus dixit: "Honora patrem tuum et matrem" et: "Qui maledixerit

patri vel matri, morte moriatur”. **5** Vos autem dicitis: ”Quicumque dixerit patri vel matri: Munus est, quodcumque ex me profuerit, **6** non honorificabit patrem suum”; et irritum fecistis verbum Dei propter traditionem vestram. **7** Hypocritae! Bene prophetavit de vobis Isaias dicens: **8** ”Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me; **9** sine causa autem colunt me docentes doctrinas mandata hominum”». **10** Et convocata ad se turba, dixit eis: «Audite et intellegite: **11** Non quod intrat in os, coinquinat ³⁸ hominem; sed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem!». **12** Tunc accedentes discipuli dicunt ei: «Scis quia pharisaei, audito verbo, scandalizati sunt?». **13** At ille respondens ait: «Omnis plantatio, quam non plantavit Pater meus caelestis, eradicabitur. **14** Sinite illos: caeci sunt, duces caecorum. Caecus autem si caeco ducatum praestet, ambo in foveam cadent». **15** Respondens autem Petrus dixit ei: «Edissere nobis parabolam istam». **16** At ille dixit: «Adhuc et vos sine intellectu estis? **17** Non intellegitis quia omne quod in os intrat, in ventrem vadit et in secessum ³⁹ emittitur? **18** Quae autem procedunt de ore, de corde exeunt, et ea coinquant hominem. **19** De corde enim exeunt cogitationes malae, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiae. **20** Haec sunt, quae coinquant hominem; non lotis ⁴⁰ autem manibus manducare non coinquant hominem». **21** Et egressus inde Iesus, secessit in partes Tyri et Sidonis. **22** Et ecce mulier Chananaea a finibus illis egressa clamavit dicens: «Miserere mei, Domine, fili David! Filia mea male a daemonio vexatur». **23** Qui non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli eius rogabant eum dicentes: «Dimitte eam, quia clamat post nos». **24** Ipse autem respondens ait: «Non sum missus nisi ad oves, quae perierunt domus Israel». **25** At illa venit et adoravit eum dicens: «Domine, adiuva me!». **26** Qui respondens ait: «Non est bonum sumere panem filiorum et mittere catellis». **27** At illa dixit: «Etiam, Domine, nam et catelli edunt de micis ⁴¹, quae cadunt de mensa dominorum suorum». **28** Tunc respondens Iesus ait illi: «O mulier, magna est fides tua! Fiat tibi, sicut vis ». Et sanata est filia illius ex illa hora. **29** Et cum transisset inde, Iesus venit secus mare Galilaeae et ascendens in montem sedebat ibi. **30** Et accesserunt ad eum turbae multae habentes secum claudos, caecos, debiles, mutos et alios multos et proiecerunt eos ad pedes eius, et curavit eos, **31** ita ut turba miraretur videntes mutos loquentes, debiles sanos et claudos ambulantes et caecos videntes. Et magnificabant Deum Israel. **32** Iesus autem convocatis discipulis suis dixit: « Misereor turbae, quia triduo iam perseverant mecum et non habent, quod manducant; et dimittere eos ieiunos nolo, ne forte deficiant in via». **33** Et

» ³⁸coinquino: ensuciar, manchar, corromper

» ³⁹secessus-us: lugar apartado, retiro

» ⁴⁰lotus-a-um: pp. de lavo

» ⁴¹mica-ae: miga, migaja, partícula

dicunt ei discipuli: «Unde nobis in deserto panes tantos, ut saturemus turbam tantam?». **34** Et ait illis Iesus: «Quot panes habetis?». At illi dixerunt: «Septem et paucos pisciculos». **35** Et praecepit turbae, ut discumberet super terram; **36** et accipiens septem panes et pisces et gratias agens fregit et dedit discipulis, discipuli autem turbis. **37** Et comederunt omnes et saturati sunt; et, quod superfuit de fragmentis, tulerunt septem sportas plenas. **38** Erant autem, qui manducaverant, quattuor milia hominum extra mulieres et parvulos. **39** Et dimissis turbis, ascendit in naviculam et venit in fines Magadan.

XVI

1 Et accesserunt ad eum pharisaei et sadducaei tentantes et rogaverunt eum, ut signum de caelo ostenderet eis. **2** At ille respondens ait eis: «Facto vespere dicitis: "Serenum erit, rubicundum est enim caelum"; **3** et mane: "Hodie tempestas, rutilat enim triste caelum". Faciem quidem caeli diiudicare nostis, signa autem temporum non potestis. **4** Generatio mala et adultera signum quaerit, et signum non dabitur ei, nisi signum Ionae». Et, relictis illis, abiit. **5** Et cum venissent discipuli trans fretum, obliti sunt panes accipere. **6** Iesus autem dixit illis: «Intuemini et cavete a fermento pharisaeorum et sadducaeorum». **7** At illi cogitabant inter se dicentes: «Panes non accepimus!». **8** Sciens autem Iesus dixit: «Quid cogitatis inter vos, modicae fidei, quia panes non habetis? **9** Nondum intellegitis neque recordamini quinque panum quinque milium hominum, et quot cophinos sumpsistis? **10** Neque septem panum quattuor milium hominum, et quot sportas sumpsistis? **11** Quomodo non intellegitis quia non de panibus dixi vobis? Sed cavete a fermento pharisaeorum et sadducaeorum». **12** Tunc intellexerunt quia non dixerit cavendum a fermento panum sed a doctrina pharisaeorum et sadducaeorum. **13** Venit autem Iesus in partes Caesariae Philippi et interrogabat discipulos suos dicens: «Quem dicunt homines esse Filium hominis?». **14** At illi dixerunt: «Alii Ioannem Baptistam, alii autem Eliam, alii vero Ieremiam, aut unum ex prophetis». **15** Dicit illis: «Vos autem quem me esse dicitis?». **16** Respondens Simon Petrus dixit: «Tu es Christus, Filius Dei vivi». **17** Respondens autem Iesus dixit ei: «Beatus es, Simon Bariona, quia caro et sanguis non revelavit tibi sed Pater meus, qui in caelis est. **18** Et ego dico tibi: Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam; et portae inferi non praevallebunt adversum eam. **19** Tibi dabo claves regni caelorum; et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum in caelis, et quodcumque solveris super terram, erit solutum in caelis». **20** Tunc praecepit discipulis, ut nemini dicerent quia ipse esset Christus. **21** Exinde coepit Iesus ostendere discipulis suis quia oporteret eum ire Hierosolymam et multa pati a senioribus et principibus sacerdotum et scribis et occidi et tertia die resurgere. **22** Et assumens

eum Petrus coepit increpare illum dicens: «Absit a te, Domine; non erit tibi hoc». **23** Qui conversus dixit Petro: « Vade post me, Satana! Scandalum es mihi, quia non sapis ⁴² ea, quae Dei sunt, sed ea, quae hominum!». **24** Tunc Iesus dixit discipulis suis: «Si quis vult post me venire, abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me. **25** Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam; qui autem perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. **26** Quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, animae vero suae detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? **27** Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui cum angelis suis, et tunc reddet unicuique secundum opus eius. **28** Amen dico vobis: Sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo».

XVII

1 Et post dies sex assumit Iesus Petrum et Iacobum et Ioannem fratrem eius et ducit illos in montem excelsum seorsum. **2** Et transfiguratus est ante eos; et resplenduit facies eius sicut sol, vestimenta autem eius facta sunt alba sicut lux. **3** Et ecce apparuit illis Moyses et Elias cum eo loquentes. **4** Respondens autem Petrus dixit ad Iesum: «Domine, bonum est nos hic esse. Si vis, faciam hic tria tabernacula: tibi unum et Moysi unum et Eliae unum». **5** Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos; et ecce vox de nube dicens: «Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui; ipsum audite». **6** Et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam et timuerunt valde. **7** Et accessit Iesus et tetigit eos dixitque eis: «Surgite et nolite timere». **8** Levantes autem oculos suos, neminem viderunt nisi solum Iesum. **9** Et descendentibus illis de monte, praecepit eis Iesus dicens: «Nemini dixeritis visionem, donec Filius hominis a mortuis resurgat». **10** Et interrogaverunt eum discipuli dicentes: «Quid ergo scribae dicunt quod Eliam oporteat primum venire?». **11** At ille respondens ait: «Elias quidem venturus est et restituet omnia. **12** Dico autem vobis quia Elias iam venit, et non cognoverunt eum, sed fecerunt in eo, quaecumque voluerunt; sic et Filius hominis passurus est ab eis». **13** Tunc intellexerunt discipuli quia de Ioanne Baptista dixisset eis. **14** Et cum venissent ad turbam, accessit ad eum homo genibus provolutus ante eum **15** et dicens: «Domine, miserere filii mei, quia lunaticus est et male patitur; nam saepe cadit in ignem et crebro in aquam. **16** Et obtuli eum discipulis tuis, et non potuerunt curare eum». **17** Respondens autem Iesus ait: «O generatio incredula et perversa, quousque ero vobiscum? Usquequo patiar vos? Afferte huc illum ad me». **18** Et increpavit eum Iesus, et exiit ab eo daemonium, et

» ⁴²sapio-ii: tener juicio, inteligencia

curatus est puer ex illa hora. **19** Tunc accesserunt discipuli ad Iesum secreto et dixerunt: «Quare nos non potuimus eicere illum?». **20** Ille autem dicit illis: «Propter modicam fidem vestram. Amen quippe dico vobis: Si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic: "Transi hinc illuc!", et transibit, et nihil impossibile erit vobis». (21) **22** Conversantibus autem eis in Galilaea, dixit illis Iesus: «Filius hominis tradendus est in manus hominum, **23** et occident eum, et tertio die resurget». Et contristati sunt vehementer. **24** Et cum venissent Capharnaum, accesserunt, qui didrachma accipiebant, ad Petrum et dixerunt: «Magister vester non solvit didrachma?». **25** Ait: «Etiam». Et cum intrasset domum, praevenit eum Iesus dicens: «Quid tibi videtur, Simon? Reges terrae a quibus accipiunt tributum vel censum? A filiis suis an ab alienis?». **26** Cum autem ille dixisset: «Ab alienis», dixit illi Iesus: «Ergo liberi sunt filii. **27** Ut autem non scandalizemus eos, vade ad mare et mitte hamum; et eum piscem, qui primus ascenderit, tolle; et, aperto ore, eius invenies staterem. Illum sumens, da eis pro me et te»

XVIII

1 In illa hora accesserunt discipuli ad Iesum dicentes: «Quis putas maior est in regno caelorum?». **2** Et advocans parvulum, statuit eum in medio eorum **3** et dixit: «Amen dico vobis: Nisi conversi fueritis et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum caelorum. **4** Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est maior in regno caelorum. **5** Et, qui susceperit unum parvulum talem in nomine meo, me suscipit. **6** Qui autem scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, ut suspendatur mola asinaria in collo eius et demergatur in profundum maris. **7** Vae mundo ab scandalis! Necesse est enim ut veniant scandala; verumtamen vae homini, per quem scandalum venit! **8** Si autem manus tua vel pes tuus scandalizat te, abscide eum et proice abs te: bonum tibi est ad vitam ingredi debilem vel claudum, quam duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem aeternum. **9** Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum et proice abs te: bonum tibi est unoculum in vitam intrare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. **10** Videte, ne contemnatis unum ex his pusillis; dico enim vobis quia angeli eorum in caelis semper vident faciem Patris mei, qui in caelis est. (11) **12** Quid vobis videtur? Si fuerint alicui centum oves, et erraverit una ex eis, nonne relinquet nonaginta novem in montibus et vadit quaerere eam, quae erravit? **13** Et si contigerit ut inveniat eam, amen dico vobis quia gaudebit super eam magis quam super nonaginta novem, quae non erraverunt. **14** Sic non est voluntas ante Patrem vestrum, qui in caelis est, ut pereat unus de pusillis istis. **15** Si autem peccaverit in te frater tuus, vade, corripue eum inter te et ipsum solum. Si te audierit, lucratus es fratrem

tuum; **16** si autem non audierit, adhibe tecum adhuc unum vel duos, ut in ore duorum testium vel trium stet omne verbum; **17** quod si noluerit audire eos, dic ecclesiae; si autem et ecclesiam noluerit audire, sit tibi sicut ethnicus et publicanus. **18** Amen dico vobis: Quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata in caelo; et, quaecumque solveritis super terram, erunt soluta in caelo. **19** Iterum dico vobis: Si duo ex vobis consenserint super terram de omni re, quamcumque petierint, fiet illis a Patre meo, qui in caelis est. **20** Ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum». **21** Tunc accedens Petrus dixit ei: «Domine, quotiens peccabit in me frater meus, et dimittam ei? Usque septies?». **22** Dicit illi Iesus: «Non dico tibi usque septies sed usque septuagies septies. **23** Ideo assimilatum est regnum caelorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum servis suis. **24** Et cum coepisset rationem ponere, oblatus est ei unus, qui debebat decem milia talenta. **25** Cum autem non haberet, unde redderet, iussit eum dominus venundari et uxorem et filios et omnia, quae habebat, et reddi. **26** Procidens igitur servus ille adorabat eum dicens: "Patientiam habe in me, et omnia reddam tibi". **27** Misertus autem dominus servi illius dimisit eum et debitum dimisit ei. **28** Egressus autem servus ille invenit unum de conservis suis, qui debebat ei centum denarios, et tenens suffocabat eum dicens: "Redde, quod debes!". **29** Procidens igitur conservus eius rogabat eum dicens: "Patientiam habe in me, et reddam tibi". **30** Ille autem noluit, sed abiit et misit eum in carcerem, donec redderet debitum. **31** Videntes autem conservi eius, quae fiebant, contristati sunt valde et venerunt et narraverunt domino suo omnia, quae facta erant. **32** Tunc vocavit illum dominus suus et ait illi: "Serve nequam, omne debitum illud dimisi tibi, quoniam rogasti me; **33** non oportuit et te misereri conservi tui, sicut et ego tui misertus sum?". **34** Et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus ⁴³, quoadusque redderet universum debitum. **35** Sic et Pater meus caelestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris».

XIX

1 Et factum est, cum consummasset Iesus sermones istos, migravit a Galilaea et venit in fines Iudaeae trans Iordanem. **2** Et secutae sunt eum turbae multae, et curavit eos ibi. **3** Et accesserunt ad eum pharisaei tentantes eum et dicentes: «Licet homini dimittere uxorem suam quacumque ex causa?». **4** Qui respondens ait: «Non legistis quia, qui creavit ab initio, masculinum et feminam fecit eos **5** et dixit: "Propter hoc dimittet homo patrem et matrem et adhaerebit uxori suae, et erunt duo in carne una?"». **6** Itaque iam non sunt duo

» ⁴³tortor-oris: torturador, verdugo

sed una caro. Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet». **7** Dicunt illi: «Quid ergo Moyses mandavit dari libellum repudii et dimittere?». **8** Ait illis: «Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras; ab initio autem non sic fuit. **9** Dico autem vobis quia quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, et aliam duxerit, moechatur». **10** Dicunt ei discipuli eius: «Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere». **11** Qui dixit eis: «Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est. **12** Sunt enim eunuchi, qui de matris utero sic nati sunt; et sunt eunuchi, qui facti sunt ab hominibus; et sunt eunuchi, qui seipsos castraverunt propter regnum caelorum. Qui potest capere, capiat». **13** Tunc oblatis sunt ei parvuli, ut manus eis imponeret et oraret; discipuli autem increpabant eis. **14** Iesus vero ait: «Sinite parvulos et nolite eos prohibere ad me venire; talium est enim regnum caelorum». **15** Et cum imposuisset eis manus, abiit inde. **16** Et ecce unus accedens ait illi: «Magister, quid boni faciam, ut habeam vitam aeternam?». Qui dixit ei: **17** «Quid me interrogas de bono? Unus est bonus. Si autem vis ad vitam ingredi, serva mandata». **18** Dicit illi: «Quae?». Iesus autem dixit: «Non homicidium facies, non adulterabis, non facies furtum, non falsum testimonium dices, **19** honora patrem et matrem et diliges proximum tuum sicut teipsum». **20** Dicit illi adulescens: «Omnia haec custodivi. Quid adhuc mihi deest?». **21** Ait illi Iesus: «Si vis perfectus esse, vade, vende, quae habes, et da pauperibus, et habebis thesaurum in caelo; et veni, sequere me ». **22** Cum audisset autem adulescens verbum, abiit tristis; erat enim habens multas possessiones. **23** Iesus autem dixit discipulis suis: «Amen dico vobis: Dives difficile intrabit in regnum caelorum. **24** Et iterum dico vobis: Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum Dei». **25** Auditis autem his, discipuli mirabantur valde dicentes: «Quis ergo poterit salvus esse?». **26** Aspiciens autem Iesus dixit illis: «Apud homines hoc impossibile est, apud Deum autem omnia possible sunt». **27** Tunc respondens Petrus dixit ei: «Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te. Quid ergo erit nobis?». **28** Iesus autem dixit illis: «Amen dico vobis quod vos, qui secuti estis me, in regeneratione, cum sederit Filius hominis in throno gloriae suae, sedebitis et vos super thronos duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel. **29** Et omnis, qui reliquit domos vel fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut filios aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet et vitam aeternam possidebit. **30** Multi autem erunt primi novissimi, et novissimi primi.

»XX

»**1** Simile est enim regnum caelorum homini patri familias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam; **2** conventionem autem facta cum

operariis ex denario diurno, misit eos in vineam suam. **3** Et egressus circa horam tertiam vidit alios stantes in foro otiosos **4** et illis dixit: "Ite et vos in vineam; et, quod iustum fuerit, dabo vobis". **5** Illi autem abierunt. Iterum autem exiit circa sextam et nonam horam et fecit similiter. **6** Circa undecimam vero exiit et invenit alios stantes et dicit illis: "Quid hic statis tota die otiosi?". **7** Dicunt ei: "Quia nemo nos conduxit". Dicit illis: "Ite et vos in vineam". **8** Cum sero autem factum esset, dicit dominus vineae procuratori suo: "Voca operarios et redde illis mercedem incipiens a novissimis usque ad primos". **9** Et cum venissent, qui circa undecimam horam venerant, acceperunt singuli denarium. **10** Venientes autem primi arbitrati sunt quod plus essent accepturi; acceperunt autem et ipsi singuli denarium. **11** Accipientes autem murmurabant adversus patrem familias **12** dicentes: "Hi novissimi una hora fecerunt, et pares illos nobis fecisti, qui portavimus pondus diei et aestum!". **13** At ille respondens uni eorum dixit: "Amice, non facio tibi iniuriam; nonne ex denario convenisti mecum? **14** Tolle, quod tuum est, et vade; volo autem et huic novissimo dare sicut et tibi. **15** Aut non licet mihi, quod volo, facere de meis? An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum?". **16** Sic erunt novissimi primi, et primi novissimi». **17** Et ascendens Iesus Hierosolymam assumpsit Duodecim discipulos secreto et ait illis in via: **18** «Ecce ascendimus Hierosolymam, et Filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis, et condemnabunt eum morte **19** et tradent eum gentibus ad illudendum et flagellandum et crucifigendum, et tertia die resurget». **20** Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedaei cum filiis suis, adorans et petens aliquid ab eo. **21** Qui dixit ei: «Quid vis?». Ait illi: «Dic ut sedeant hi duo filii mei unus ad dexteram tuam et unus ad sinistram in regno tuo». **22** Respondens autem Iesus dixit: «Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum?». Dicunt ei: «Possumus». **23** Ait illis: «Calicem quidem meum bibetis, sedere autem ad dexteram meam et sinistram non est meum dare illud, sed quibus paratum est a Patre meo». **24** Et audientes decem indignati sunt de duobus fratribus. **25** Iesus autem vocavit eos ad se et ait: «Scitis quia principes gentium dominantur eorum et, qui magni sunt, potestatem exercent in eos. **26** Non ita erit inter vos, sed quicumque voluerit inter vos magnus fieri, erit vester minister; **27** et, quicumque voluerit inter vos primus esse, erit vester servus; **28** sicut Filius hominis non venit ministrari sed ministrare et dare animam suam redemptionem pro multis». **29** Et egredientibus illis ab Iericho, secuta est eum turba multa. **30** Et ecce duo caeci sedentes secus viam audierunt quia Iesus transiret et clamaverunt dicentes: «Domine, miserere nostri, fili David!». **31** Turba autem increpabat eos, ut tacerent; at illi magis clamabant dicentes: «Domine, miserere nostri, fili David!». **32** Et stetit Iesus et vocavit eos et ait: «Quid vultis, ut faciam vobis?». **33** Dicunt illi: «Domine, ut aperiantur oculi nostri». **34** Misertus autem Iesus, tetigit

oculos eorum; et confestim viderunt et secuti sunt eum.

XXI

1 Et cum appropinquassent Hierosolymis et venissent Bethfage, ad montem Oliveti, tunc Iesus misit duos discipulos **2** dicens eis: «Ite in castellum, quod contra vos est, et statim invenietis asinam alligatam et pullum cum ea; solvite et adducite mihi. **3** Et si quis vobis aliquid dixerit, dicite: "Dominus eos necessarios habet", et confestim dimittet eos». **4** Hoc autem factum est, ut impleretur, quod dictum est per prophetam dicentem: **5** «Dicite filiae Sion: Ecce Rex tuus venit tibi, mansuetus et sedens super asinam et super pullum filium subiugalis». **6** Euntes autem discipuli fecerunt, sicut praecepit illis Iesus, **7** et adduxerunt asinam et pullum; et imposuerunt super eis vestimenta sua, et sedit super ea. **8** Plurima autem turba straverunt vestimenta sua in via; alii autem caedebant ramos de arboribus et sternebant in via. **9** Turbae autem, quae praecedebant eum et quae sequebantur, clamabant dicentes: «Hosanna filio David! Benedictus, qui venit in nomine Domini! Hosanna in altissimis!». **10** Et cum intrasset Hierosolymam, commota est universa civitas dicens: «Quis est hic?». **11** Turbae autem dicebant: «Hic est Iesus propheta a Nazareth Galilaeae». **12** Et intravit Iesus in templum et eiciebat omnes vendentes et ementes in templo, et mensas nummulariorum evertit et cathedras vendentium columbas, **13** et dicit eis: «Scriptum est: "Domus mea domus orationis vocabitur". Vos autem facitis eam speluncam latronum». **14** Et accesserunt ad eum caeci et claudi in templo, et sanavit eos. **15** Videntes autem principes sacerdotum et scribae mirabilia, quae fecit, et pueros clamantes in templo et dicentes: «Hosanna filio David», indignati sunt **16** et dixerunt ei: «Audis quid isti dicant?». Iesus autem dicit eis: «Utique; numquam legistis: "Ex ore infantium et lactantium perfecisti laudem"?». **17** Et relictis illis, abiit foras extra civitatem in Bethaniam ibique mansit. **18** Mane autem revertens in civitatem, esuriit. **19** Et videns fici arborem unam secus viam, venit ad eam; et nihil invenit in ea nisi folia tantum et ait illi: «Numquam ex te fructus nascatur in sempiternum». Et arefacta est continuo ficulnea. **20** Et videntes discipuli mirati sunt dicentes: «Quomodo continuo aruit ficulnea?». **21** Respondens autem Iesus ait eis: «Amen dico vobis: Si habueritis fidem et non haesitaveritis, non solum de ficulnea facietis, sed et si monti huic dixeritis: "Tolle et iacta te in mare", fiet. **22** Et omnia, quaecumque petieritis in oratione credentes, accipietis». **23** Et cum venisset in templum, accesserunt ad eum docentem principes sacerdotum et seniores populi dicentes: «In qua potestate haec facis? Et quis tibi dedit hanc potestatem?». **24** Respondens autem Iesus dixit illis: «Interrogabo vos et ego unum sermonem, quem si dixeritis mihi, et ego vobis dicam, in qua potestate

haec facio: **25** Baptismum Ioannis unde erat? A caelo an ex hominibus?». At illi cogitabant inter se dicentes: «Si dixerimus: "E caelo", dicet nobis: "Quare ergo non credidistis illi?"; **26** si autem dixerimus: "Ex hominibus", timemus turbam; omnes enim habent Ioannem sicut prophetam». **27** Et respondentes Iesu dixerunt: «Nescimus». Ait illis et ipse: «Nec ego dico vobis in qua potestate haec facio». **28** «Quid autem vobis videtur? Homo quidam habebat duos filios. Et accedens ad primum dixit: "Fili, vade hodie, operare in vinea". **29** Ille autem respondens ait: "Nolo"; postea autem paenitentia motus abiit. **30** Accedens autem ad alterum dixit similiter. At ille respondens ait: "Eo, domine"; et non ivit. **31** Quis ex duobus fecit voluntatem patris?». Dicunt: «Primus». Dicit illis Iesus: «Amen dico vobis: Publicani et meretrices praecedunt vos in regnum Dei. **32** Venit enim ad vos Ioannes in via iustitiae, et non credidistis ei; publicani autem et meretrices crediderunt ei. Vos autem videntes nec paenitentiam habuistis postea, ut crederetis ei. **33** Aliam parabolam audite. Homo erat pater familias, qui plantavit vineam et saepem circumdedit ei et fodit in ea torcular et aedificavit turrim et locavit eam agricolis et peregre profectus est. **34** Cum autem tempus fructuum appropinquasset, misit servos suos ad agricolas, ut acciperent fructus eius. **35** Et agricolae, apprehensis servis eius, alium ceciderunt, alium occiderunt, alium vero lapidaverunt. **36** Iterum misit alios servos plures prioribus, et fecerunt illis similiter. **37** Novissime autem misit ad eos filium suum dicens: "Verebuntur filium meum". **38** Agricolae autem videntes filium dixerunt intra se: "Hic est heres. Venite, occidamus eum et habebimus hereditatem eius". **39** Et apprehensum eum eiecerunt extra vineam et occiderunt. **40** Cum ergo venerit dominus vineae, quid faciet agricolis illis?». **41** Aiunt illi: «Malos male perdet et vineam locabit aliis agricolis, qui reddant ei fructum temporibus suis». **42** Dicit illis Iesus: «Numquam legistis in Scripturis: "Lapidem quem reprobaverunt aedificantes, hic factus est in caput anguli; a Domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris"? **43** Ideo dico vobis quia auferetur a vobis regnum Dei et dabitur genti facienti fructus eius. **44** Et, qui ceciderit super lapidem istum confringetur; super quem vero ceciderit, conteret eum». **45** Et cum audissent principes sacerdotum et pharisaei parabolas eius, cogoverunt quod de ipsis diceret; **46** et quaerentes eum tenere, timuerunt turbas, quoniam sicut prophetam eum habebant.

XXII

1 Et respondens Iesus dixit iterum in parabolis eis dicens: **2** « Simile factum est regnum caelorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo. **3** Et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias, et nolebant venire. **4** Iterum

misit alios servos dicens: "Dicite invitatis: Ecce prandium meum paravi, tauri mei et altilia ⁴⁴ occisa, et omnia parata; venite ad nuptias". **5** Illi autem neglexerunt et abierunt, alius in villam suam, alius vero ad negotiationem suam; **6** reliqui vero tenuerunt servos eius et contumelia affectos occiderunt. **7** Rex autem iratus est et, missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos et civitatem illorum succendit. **8** Tunc ait servis suis: "Nuptiae quidem paratae sunt, sed qui invitati erant, non fuerunt digni; **9** ite ergo ad exitus viarum, et quoscumque inveneritis, vocate ad nuptias". **10** Et egressi servi illi in vias, congregaverunt omnes, quos invenerunt, malos et bonos; et impletae sunt nuptiae discumbentium. **11** Intravit autem rex, ut videret discumbentes, et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali **12** et ait illi: "Amice, quomodo huc intrasti, non habens vestem nuptialem?". At ille obmutuit. **13** Tunc dixit rex ministris: "Ligate pedes eius et manus et mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus et stridor dentium". **14** Multi enim sunt vocati, pauci vero electi». **15** Tunc abeuntes pharisaei consilium inierunt, ut caperent eum in sermone. **16** Et mittunt ei discipulos suos cum herodianis dicentes: «Magister, scimus quia verax es et viam Dei in veritate doces, et non est tibi cura de aliquo; non enim respicis personam hominum. **17** Dic ergo nobis quid tibi videatur: Licet censum dare Caesari an non?». **18** Cognita autem Iesus nequitia eorum, ait: «Quid me tentatis, hypocritae? **19** Ostendite mihi nomisma census». At illi obtulerunt ei denarium. **20** Et ait illis: «Cuius est imago haec et suprascriptio?». **21** Dicunt ei: «Caesaris». Tunc ait illis: «Reddite ergo, quae sunt Caesaris, Caesari et, quae sunt Dei, Deo». **22** Et audientes mirati sunt et, relicto eo, abierunt. **23** In illo die accesserunt ad eum sadducaeii, qui dicunt non esse resurrectionem, et interrogaverunt eum **24** dicentes: «Magister, Moyses dixit, si quis mortuus fuerit non habens filios, ut ducat frater eius uxorem illius et suscitet semen fratri suo. **25** Erant autem apud nos septem fratres: et primus, uxore ducta, defunctus est et non habens semen reliquit uxorem suam fratri suo; **26** similiter secundus et tertius usque ad septimum. **27** Novissime autem omnium mulier defuncta est. **28** In resurrectione ergo cuius erit de septem uxor? Omnes enim habuerunt eam». **29** Respondens autem Iesus ait illis: «Erratis nescientes Scripturas neque virtutem Dei; **30** in resurrectione enim neque nubent neque nubentur, sed sunt sicut angeli in caelo. **31** De resurrectione autem mortuorum non legistis, quod dictum est vobis a Deo dicente: **32** "Ego sum Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob?" Non est Deus mortuorum sed viventium». **33** Et audientes turbae mirabantur in doctrina eius. **34** Pharisei autem audientes quod silentium imposuisset sadducaeis, convenerunt in unum. **35** Et interrogavit unus ex eis legis doctor tentans eum: **36** «Magister, quod est mandatum magnum in

» ⁴⁴altilia-ium: aves de corral cebadas

Lege?». **37** Ait autem illi: «Diliges Dominum Deum tuum in toto corde tuo et in tota anima tua et in tota mente tua: **38** hoc est magnum et primum mandatum. **39** Secundum autem simile est huic: Diliges proximum tuum sicut teipsum. **40** In his duobus mandatis universa Lex pendet et Prophetarum». **41** Congregatis autem pharisaeis, interrogavit eos Iesus **42** dicens: «Quid vobis videtur de Christo? Cuius filius est?». Dicunt ei: «David». **43** Ait illis: «Quomodo ergo David in Spiritu vocat eum Dominum dicens: **44** ”Dixit Dominus Domino meo: Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos sub pedibus tuis?” **45** Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo filius eius est?». **46** Et nemo poterat respondere ei verbum, neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare.

XXIII

1 Tunc Iesus locutus est ad turbas et ad discipulos suos **2** dicens: «Super cathedram Moysis sederunt scribae et pharisaei. **3** Omnia ergo, quaecumque dixerint vobis, facite et servate; secundum opera vero eorum nolite facere: dicunt enim et non faciunt. **4** Alligant autem onera gravia et importabilia et imponunt in umeros hominum, ipsi autem digito suo nolunt ea movere. **5** Omnia vero opera sua faciunt, ut videantur ab hominibus: dilatant enim phylacteria ⁴⁵ sua et magnificant fimbrias, **6** amant autem primum recubitum in cenis et primas cathedras in synagogis **7** et salutationes in foro et vocari ab hominibus Rabbi. **8** Vos autem nolite vocari Rabbi; unus enim est Magister vester, omnes autem vos fratres estis. **9** Et Patrem nolite vocare vobis super terram, unus enim est Pater vester, caelestis. **10** Nec vocemini Magistri, quia Magister vester unus est, Christus. **11** Qui maior est vestrum, erit minister vester. **12** Qui autem se exaltaverit, humiliabitur; et, qui se humiliaverit, exaltabitur. **13** Vae autem vobis, scribae et pharisaei hypocritae, quia clauditis regnum caelorum ante homines! Vos enim non intratis nec introeuntes sinitis intrare. (14) **15** Vae vobis, scribae et pharisaei hypocritae, quia circuitis mare et aridam, ut faciatis unum proselytum ⁴⁶, et cum fuerit factus, facitis eum filium gehennae duplo quam vos! **16** Vae vobis, duces caeci, qui dicitis: ”Quicumque iuraverit per templum, nihil est; quicumque autem iuraverit in auro templi, debet”. **17** Stulti et caeci! Quid enim maius est: aurum an templum, quod sanctificat aurum? **18** Et: ”Quicumque iuraverit in altari, nihil est; quicumque autem iuraverit in dono, quod est super illud, debet”. **19** Caeci! Quid enim maius est: donum an altare, quod sanctificat donum? **20** Qui ergo iuraverit in altari, iurat in eo et in omnibus, quae super illud

» ⁴⁵phylacterium-ii: filacteria. Envolturas de cuero que contenían tiras de pergamino con pasajes de las Escrituras

» ⁴⁶proselytum-i: partidario que se gana para una causa

sunt; **21** et, qui iuraverit in templo, iurat in illo et in eo, qui inhabitat in ipso; **22** et, qui iuraverit in caelo, iurat in throno Dei et in eo, qui sedet super eum. **23** Vae vobis, scribae et pharisaei hypocritae, quia decimatis mentam et anethum ⁴⁷ et cyminum ⁴⁸ et reliquistis, quae graviora sunt legis: iudicium et misericordiam et fidem! Haec oportuit facere et illa non omittere. **24** Duces caeci, excolantes ⁴⁹ culicem ⁵⁰, camelum autem glutientes. **25** Vae vobis, scribae et pharisaei hypocritae, quia mundatis, quod de foris est calicis et paropsidis, intus autem pleni sunt rapina et immunditia! **26** Pharisaee caece, munda prius, quod intus est calicis, ut fiat et id, quod de foris eius est, mundum. **27** Vae vobis, scribae et pharisaei hypocritae, quia similes estis sepulcris dealbatis, quae a foris quidem parent speciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuorum et omni spurcitia ⁵¹! **28** Sic et vos a foris quidem paretis hominibus iusti, intus autem pleni estis hypocrisi et iniquitate. **29** Vae vobis, scribae et pharisaei hypocritae, qui aedificatis sepulcra prophetarum et ornatis monumenta iustorum **30** et dicitis: "Si fuissetis in diebus patrum nostrorum, non essemus socii eorum in sanguine prophetarum"! **31** Itaque testimonio estis vobismetipsis quia filii estis eorum, qui prophetas occiderunt. **32** Et vos implete mensuram patrum vestrorum. **33** Serpentes, genimina viperarum, quomodo fugietis a iudicio gehennae? **34** Ideo ecce ego mitto ad vos prophetas et sapientes et scribas; ex illis occidetis et crucifigetis et ex eis flagellabitis in synagogis vestris et persequemini de civitate in civitatem, **35** ut veniat super vos omnis sanguis iustus, qui effusus est super terram a sanguine Abel iusti usque ad sanguinem Zachariae filii Barachiae, quem occidistis inter templum et altare. **36** Amen dico vobis: Venient haec omnia super generationem istam. **37** Ierusalem, Ierusalem, quae occidis prophetas et lapidas eos, qui ad te missi sunt, quotiens volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, et nolulistis! **38** Ecce relinquitur vobis domus vestra deserta! **39** Dico enim vobis: Non me videbitis amodo, donec dicatis: "Benedictus, qui venit in nomine Domini!" ».

XXIV

1 Et egressus Iesus de templo ibat, et accesserunt discipuli eius, ut ostenderent ei aedificationes templi; **2** ipse autem respondens dixit eis: «Non videtis haec omnia? Amen dico vobis: Non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non destruetur». **3** Sedente autem eo super montem Oliveti, accesserunt ad eum discipuli secreto dicentes: «Dic nobis: Quando haec erunt,

» ⁴⁷anethum-i: eneldo

» ⁴⁸cyminum-i: comino

» ⁴⁹excolo-colui-cultum: trabajar con esmero, cultivar; aquí, separar

» ⁵⁰culex-icis: mosquito

» ⁵¹spurticia-ae: inmundicia, suciedad

et quod signum adventus tui et consummationis saeculi?». **4** Et respondens Iesus dixit eis: «Videte, ne quis vos seducat. **5** Multi enim venient in nomine meo dicentes: "Ego sum Christus", et multos seducunt. **6** Audituri enim estis proelia et opiniones proeliorum. Videte, ne turbemini; oportet enim fieri, sed nondum est finis. **7** Consurget enim gens in gentem, et regnum in regnum, et erunt fames et terrae motus per loca; **8** haec autem omnia initia sunt dolorum. **9** Tunc tradent vos in tribulationem et occident vos, et eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. **10** Et tunc scandalizabuntur multi et invicem tradent et odio habebunt invicem; **11** et multi pseudoprophetae surgent et seducunt multos. **12** Et, quoniam abundavit iniquitas, refrigescet ⁵² caritas multorum; **13** qui autem permanserit usque in finem, hic salvus erit. **14** Et praedicabitur hoc evangelium regni in universo orbe in testimonium omnibus gentibus; et tunc veniet consummatio. **15** Cum ergo videritis abominationem ⁵³ desolationis, quae dicta est a Daniele propheta, stantem in loco sancto, qui legit, intellegat: **16** tunc qui in Iudaea sunt, fugiant ad montes; **17** qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua; **18** et, qui in agro, non revertatur tollere pallium suum. **19** Vae autem praegnantibus et nutrientibus in illis diebus! **20** Orate autem, ut non fiat fuga vestra hieme vel sabbato: **21** erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modo neque fiet. **22** Et nisi breviati fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro; sed propter electos breviabuntur dies illi. **23** Tunc si quis vobis dixerit: "Ecce hic Christus" aut: "Hic", nolite credere. **24** Surgent enim pseudochristi et pseudoprophetae et dabunt signa magna et prodigia, ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi. **25** Ecce praedixi vobis. **26** Si ergo dixerint vobis: "Ecce in deserto est", nolite exire; "Ecce in penetralibus ⁵⁴ ", nolite credere; **27** sicut enim fulgur exit ab oriente et paret usque in occidentem, ita erit adventus Filii hominis. **28** Ubicumque fuerit corpus, illuc congregabuntur aquilae. **29** Statim autem post tribulationem dierum illorum, sol obscurabitur, et luna non dabit lumen suum, et stellae cadent de caelo, et virtutes caelorum commovebuntur. **30** Et tunc parebit signum Filii hominis in caelo, et tunc plangent omnes tribus terrae et videbunt Filium hominis venientem in nubibus caeli cum virtute et gloria multa; **31** et mittet angelos suos cum tuba magna, et congregabunt electos eius a quattuor ventis, a summis caelorum usque ad terminos eorum. **32** Ab arbore autem fici discite parabolam: cum iam ramus eius tener fuerit, et folia nata, scitis quia prope est aestas. **33** Ita et vos, cum videritis haec omnia, scitote quia prope est in ianuis. **34** Amen dico vobis: Non praeteribit haec generatio,

» ⁵²refrigero: aliviar, atenuar

» ⁵³abominatio-onis: abominación, cosa abominable

» ⁵⁴penetralis-e: recóndito, retirado, secreto

donec omnia haec fiant. **35** Caelum et terra transibunt, verba vero mea non praeteribunt. **36** De die autem illa et hora nemo scit, neque angeli caelorum neque Filius, nisi Pater solus. **37** Sicut enim dies Noe, ita erit adventus Filii hominis. **38** Sicut enim erant in diebus ante diluvium comedentes et bibentes, nubentes et nuptum tradentes, usque ad eum diem, quo introivit in arcam Noe, **39** et non cognoverunt, donec venit diluvium et tulit omnes, ita erit et adventus Filii hominis. **40** Tunc duo ⁵⁵ erunt in agro: unus assumitur, et unus relinquitur; **41** duae ⁵⁶ molentes in mola: una assumitur, et una relinquitur. **42** Vigilate ergo, quia nescitis qua die Dominus vester venturus sit. **43** Illud autem scitote quoniam si sciret pater familias qua hora fur venturus esset, vigilaret utique et non sineret perfodi domum suam. **44** Ideo et vos estote parati, quia, qua nescitis hora, Filius hominis venturus est. **45** Quis putas est fidelis servus et prudens, quem constituit dominus supra familiam suam, ut det illis cibum in tempore? **46** Beatus ille servus, quem cum venerit dominus eius, invenerit sic facientem. **47** Amen dico vobis quoniam super omnia bona sua constituet eum. **48** Si autem dixerit malus servus ille in corde suo: "Moram facit dominus meus venire", **49** et coeperit percutere conservos suos, manducet autem et bibat cum ebriis, **50** veniet dominus servi illius in die, qua non sperat, et in hora, qua ignorat, **51** et dividet eum partemque eius ponet cum hypocritis; illic erit fletus et stridor dentium.

»XXV

»**1** Tunc simile erit regnum caelorum decem virginibus, quae accipientes lampades suas exierunt obviam sponso. **2** Quinque autem ex eis erant fatuae, et quinque prudentes. **3** Fatuae enim, acceptis lampadibus suis, non sumpserunt oleum secum; **4** prudentes vero acceperunt oleum in vasis cum lampadibus suis. **5** Moram autem faciente sponso, dormitaverunt omnes et dormierunt. **6** Media autem nocte clamor factus est: "Ecce sponsus! Exite obviam ei". **7** Tunc surrexerunt omnes virgines illae et ornaverunt lampades suas. **8** Fatuae autem sapientibus dixerunt: "Date nobis de oleo vestro, quia lampades nostrae exstinguuntur". **9** Responderunt prudentes dicentes: "Ne forte non sufficiat nobis et vobis, ite potius ad vendentes et emite vobis". **10** Dum autem irent emere, venit sponsus, et quae paratae erant, intraverunt cum eo ad nuptias; et clausa est ianua. **11** Novissime autem veniunt et reliquae virgines dicentes: "Domine, domine, aperi nobis". **12** At ille respondens ait: "Amen dico vobis: Nescio vos". **13** Vigilate itaque, quia nescitis diem neque horam. **14** Sicut enim homo peregre proficiscens vocavit servos suos et tradidit illis bona sua. **15** Et uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii

» ⁵⁵dos hombres

» ⁵⁶dos mujeres

vero unum, unicuique secundum propriam virtutem, et profectus est. Statim **16** abiit, qui quinque talenta acceperat, et operatus est in eis et lucratus est alia quinque; **17** similiter qui duo acceperat, lucratus est alia duo. **18** Qui autem unum acceperat, abiens fodit in terra et abscondit pecuniam domini sui. **19** Post multum vero temporis venit dominus servorum illorum et ponit rationem cum eis. **20** Et accedens, qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quinque talenta dicens: "Domine, quinque talenta tradidisti mihi; ecce alia quinque superlucratus sum". **21** Ait illi dominus eius: "Euge, serve bone et fidelis. Super pauca fuisti fidelis; supra multa te constituam: intra in gaudium domini tui". **22** Accessit autem et qui duo talenta acceperat, et ait: "Domine, duo talenta tradidisti mihi; ecce alia duo lucratus sum". **23** Ait illi dominus eius: "Euge, serve bone et fidelis. Super pauca fuisti fidelis; supra multa te constituam: intra in gaudium domini tui". **24** Accedens autem et qui unum talentum acceperat, ait: "Domine, novi te quia homo durus es: metis, ubi non seminasti, et congregas, ubi non sparsisti; **25** et timens abii et abscondi talentum tuum in terra. Ecce habes, quod tuum est". **26** Respondens autem dominus eius dixit ei: "Serve male et piger! Sciebas quia meto, ubi non seminavi, et congrego, ubi non sparsi? **27** Oportuit ergo te mittere pecuniam meam nummulariis ⁵⁷, et veniens ego recepissem, quod meum est cum usura. **28** Tollite itaque ab eo talentum et date ei, qui habet decem talenta: **29** omni enim habenti dabitur, et abundabit; ei autem, qui non habet, et quod habet, auferetur ab eo. **30** Et inutilem servum eicite in tenebras exteriores: illic erit fletus et stridor dentium". **31** Cum autem venerit Filius hominis in gloria sua, et omnes angeli cum eo, tunc sedebit super thronum gloriae suae. **32** Et congregabuntur ante eum omnes gentes; et separabit eos ab invicem, sicut pastor segregat oves ab haedis, **33** et statuet oves quidem a dextris suis, haedos autem a sinistris. **34** Tunc dicet Rex his, qui a dextris eius erunt: "Venite, benedicti Patris mei; possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. **35** Esurivi enim, et dedistis mihi manducare; sitivi, et dedistis mihi bibere; hospes eram, et collegistis me; **36** nudus, et operuistis me; infirmus, et visitastis me; in carcere eram, et venistis ad me". **37** Tunc respondebunt ei iusti dicentes: "Domine, quando te vidimus esurientem et pavimus, aut sitientem et dedimus tibi potum? **38** Quando autem te vidimus hospitem et collegimus, aut nudum et cooperuimus? **39** Quando autem te vidimus infirmum aut in carcere et venimus ad te?". **40** Et respondens Rex dicet illis: "Amen dico vobis: Quamdiu fecistis uni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis?". **41** Tunc dicet et his, qui a sinistris erunt: "Discedite a me, maledicti, in ignem aeternum, qui praeparatus est Diabolo et angelis eius. **42** Esurivi enim, et non dedistis mihi manducare; sitivi, et non dedistis

» ⁵⁷nummularius-i: banquero

mihi potum; **43** hospes eram, et non collegistis me; nudus, et non operuistis me; infirmus et in carcere, et non visitastis me”. **44** Tunc respondebunt et ipsi dicentes: ”Domine, quando te vidimus esurientem aut sitientem aut hospitem aut nudum aut infirmum vel in carcere et non ministravimus tibi?”. **45** Tunc respondebit illis dicens: ”Amen dico vobis: Quamdiu non fecistis uni de minimis his, nec mihi fecistis”. **46** Et ibunt hi in supplicium aeternum, iusti autem in vitam aeternam».

XXVI

1 Et factum est, cum consummasset Iesus sermones hos omnes, dixit discipulis suis: **2** «Scitis quia post biduum Pascha fiet, et Filius hominis traditur, ut crucifigatur». **3** Tunc congregati sunt principes sacerdotum et seniores populi in aulam principis sacerdotum, qui dicebatur Caiphas, **4** et consilium fecerunt, ut Iesum dolo tenerent et occiderent; **5** dicebant autem: «Non in die festo, ne tumultus fiat in populo». **6** Cum autem esset Iesus in Bethania, in domo Simonis leprosi, **7** accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti pretiosi et effudit super caput ipsius recumbentis. **8** Videntes autem discipuli, indignati sunt dicentes: «Ut quid perditio haec? **9** Potuit enim istud venumdari multo et dari pauperibus». **10** Sciens autem Iesus ait illis: «Quid molesti estis mulieri? Opus enim bonum operata est in me; **11** nam semper pauperes habetis vobiscum, me autem non semper habetis. **12** Mittens enim haec unguentum hoc supra corpus meum, ad sepeliendum me fecit. **13** Amen dico vobis: Ubicumque praedicatum fuerit hoc evangelium in toto mundo, dicetur et quod haec fecit in memoriam eius». **14** Tunc abiit unus de Duodecim, qui dicebatur Iudas Iscariotes, ad principes sacerdotum **15** et ait: «Quid vultis mihi dare, et ego vobis eum tradam?». At illi constituerunt ei triginta argenteos. **16** Et exinde quaerebat opportunitatem, ut eum traderet. **17** Prima autem Azymorum accesserunt discipuli ad Iesum dicentes: «Ubi vis paremus tibi comedere Pascha?». **18** Ille autem dixit: «Ite in civitatem ad quendam et dicite ei: ”Magister dicit: Tempus meum prope est; apud te facio Pascha cum discipulis meis”». **19** Et fecerunt discipuli, sicut constituit illis Iesus, et paraverunt Pascha. **20** Vespere autem facto, discumbebat cum Duodecim. **21** Et edentibus illis, dixit: «Amen dico vobis: Unus vestrum me traditurus est». **22** Et contristati valde, coeperunt singuli dicere ei: «Numquid ego sum, Domine? ». **23** At ipse respondens ait: «Qui intingit mecum manum in paropside ⁵⁸, hic me tradet. **24** Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo; vae autem homini illi, per quem Filius hominis traditur! Bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille ». **25** Respondens autem Iudas, qui tradidit eum, dixit: « Numquid ego sum, Rabbi?». Ait illi: «Tu dixisti». **26**

» ⁵⁸plato

Cenantibus autem eis, accepit Iesus panem et benedixit ac fregit deditque discipulis et ait: «Accipite, comedite: hoc est corpus meum». **27** Et accipiens calicem, gratias egit et dedit illis dicens: «Bibite ex hoc omnes: **28** hic est enim sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effunditur in remissionem peccatorum. **29** Dico autem vobis: Non bibam amodo de hoc genimine vitis usque in diem illum, cum illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei». **30** Et hymno dicto, exierunt in montem Oliveti. **31** Tunc dicit illis Iesus: «Omnes vos scandalum patiemini in me in ista nocte. Scriptum est enim: "Percutiam pastorem, et dispergentur oves gregis". **32** Postquam autem resurrexero, praecedam vos in Galilaeam». **33** Respondens autem Petrus ait illi: «Et si omnes scandalizati fuerint in te, ego numquam scandalizabor». **34** Ait illi Iesus: «Amen dico tibi: In hac nocte, antequam gallus cantet, ter me negabis». **35** Ait illi Petrus: «Etiam si oportuerit me mori tecum, non te negabo». Similiter et omnes discipuli dixerunt. **36** Tunc venit Iesus cum illis in praedium, quod dicitur Gethsemani. Et dicit discipulis: «Sedete hic, donec vadam illuc et orem». **37** Et assumpto Petro et duobus filiis Zebedaei, coepit contristari et maestus esse. **38** Tunc ait illis: «Tristis est anima mea usque ad mortem; sustinete hic et vigilate mecum». **39** Et progressus pusillum, proci-dit in faciem suam orans et dicens: «Pater mi, si possibile est, transeat a me calix iste; verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu». **40** Et venit ad discipulos et invenit eos dormientes; et dicit Petro: «Sic non potuistis una hora vigilare mecum? **41** Vigilate et orate, ut non intretis in tentationem; spiritus quidem promptus est, caro autem infirma ⁵⁹ ». **42** Iterum secundo abiit et oravit dicens: «Pater mi, si non potest hoc transire, nisi bibam illud, fiat voluntas tua». **43** Et venit iterum et invenit eos dormientes: erant enim oculi eorum gravati. **44** Et relictis illis, iterum abiit et oravit tertio, eundem sermonem iterum dicens. **45** Tunc venit ad discipulos et dicit illis: «Dormite iam et requiescite; ecce appropinquavit hora, et Filius hominis traditur in manus peccatorum. **46** Surgite, eamus; ecce appropinquavit, qui me tradit». **47** Et adhuc ipso loquente, ecce Iudas, unus de Duodecim, venit, et cum eo turba multa cum gladiis et fustibus, missi a principibus sacerdotum et senioribus populi. **48** Qui autem tradidit eum, dedit illis signum dicens: «Quemcumque osculatus fuero, ipse est; tenete eum!». **49** Et confestim accedens ad Iesum dixit: «Ave, Rabbi!» et osculatus est eum. **50** Iesus autem dixit illi: «Amice, ad quod venisti!». Tunc accesserunt et manus iniecerunt in Iesum et tenuerunt eum. **51** Et ecce unus ex his, qui erant cum Iesu, extendens manum exemit gladium suum et percutiens servum principis sacerdotum amputavit auriculam eius. **52** Tunc ait illi Iesus: «Converte gladium tuum in locum suum.

» ⁵⁹En "El séptimo sello" Antonius Block pronuncia esta frase en su primer diálogo con la muerte.

Omnes enim, qui acceperint gladium, gladio peribunt. **53** An putas quia non possum rogare Patrem meum, et exhibebit mihi modo plus quam duodecim legiones angelorum? **54** Quomodo ergo implebuntur Scripturae quia sic oportet fieri?». **55** In illa hora dixit Iesus turbis: «Tamquam ad latronem existis cum gladiis et fustibus comprehendere me? Cotidie sedebam docens in templo, et non me tenuistis». **56** Hoc autem totum factum est, ut implerentur scripturae Prophetarum. Tunc discipuli omnes, relicto eo, fugerunt. **57** Illi autem tenentes Iesum duxerunt ad Caipham principem sacerdotum, ubi scribae et seniores convenerant. **58** Petrus autem sequebatur eum a longe usque in aulam principis sacerdotum; et ingressus intro sedebat cum ministris, ut videret finem. **59** Principes autem sacerdotum et omne concilium quaerebant falsum testimonium contra Iesum, ut eum morti traderent, **60** et non invenerunt, cum multi falsi testes accessissent. Novissime autem venientes duo **61** dixerunt: «Hic dixit: "Possum destruere templum Dei et post triduum aedificare illud"». **62** Et surgens princeps sacerdotum ait illi: «Nihil respondes? Quid isti adversum te testificantur?». **63** Iesus autem tacebat. Et princeps sacerdotum ait illi: «Adiuro te per Deum vivum, ut dicas nobis, si tu es Christus Filius Dei». **64** Dicit illi Iesus: «Tu dixisti. Verumtamen dico vobis: Amodo videbitis Filium hominis sedentem a dextris Virtutis et venientem in nubibus caeli». **65** Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua dicens: «Blasphemavit! Quid adhuc egemus testibus? Ecce nunc audistis blasphemiam. **66** Quid vobis videtur?». Illi autem respondentes dixerunt: «Reus est mortis!». **67** Tunc expuerunt in faciem eius et colaphis ⁶⁰ eum ceciderunt; alii autem palmas in faciem ei dederunt **68** dicentes: «Prophetiza nobis, Christe: Quis est, qui te percussit?». **69** Petrus vero sedebat foris in atrio; et accessit ad eum una ancilla dicens: «Et tu cum Iesu Galilaeo eras!». **70** At ille negavit coram omnibus dicens: «Nescio quid dicis!». **71** Exeunte autem illo ad ianuam, vidit eum alia et ait his, qui erant ibi: «Hic erat cum Iesu Nazareno!». **72** Et iterum negavit cum iuramento: «Non novi hominem!». **73** Post pusillum autem accesserunt, qui stabant, et dixerunt Petro: «Vere et tu ex illis es, nam et loquela ⁶¹ tua manifestum te facit». **74** Tunc coepit detestari et iurare: «Non novi hominem!». Et continuo gallus cantavit; **75** et recordatus est Petrus verbi Iesu, quod dixerat: «Priusquam gallus cantet, ter me negabis». Et egressus foras ploravit amare.

XXVII

1 Mane autem facto, consilium inierunt omnes principes sacerdotum et seniores populi adversus Iesum, ut eum morti traderent. **2** Et vinctum ad-

⁶⁰colaphus-i: puñetazo

» ⁶¹loquela-ae: forma de hablar

duxerunt eum et tradiderunt Pilato praesidi. **3** Tunc videns Iudas, qui eum tradidit, quod damnatus esset, paenitentia ductus, rettulit triginta argenteos principibus sacerdotum et senioribus **4** dicens: «Peccavi tradens sanguinem innocentem». At illi dixerunt: «Quid ad nos? Tu videris!». **5** Et proiectis argenteis in templo, recessit et abiens laqueo se suspendit. **6** Principes autem sacerdotum, acceptis argenteis, dixerunt: «Non licet mittere eos in corbanam ⁶², quia pretium sanguinis est». **7** Consilio autem inito, emerunt ex illis agrum Figuli ⁶³ in sepulturam peregrinorum. **8** Propter hoc vocatus est ager ille ager Sanguinis usque in hodiernum diem. **9** Tunc impletum est quod dictum est per Ieremiam prophetam dicentem: «Et acceperunt triginta argenteos, pretium appretiati quem appretiaverunt a filiis Israel, **10** et dederunt eos in agrum Figuli, sicut constituit mihi Dominus». **11** Iesus autem stetit ante praesidem; et interrogavit eum praeses dicens: «Tu es Rex Iudaeorum?». Dixit autem Iesus: «Tu dicis». **12** Et cum accusaretur a principibus sacerdotum et senioribus, nihil respondit. **13** Tunc dicit illi Pilatus: «Non audis quanta adversum te dicant testimonia?». **14** Et non respondit ei ad ullum verbum, ita ut miraretur praeses vehementer. **15** Per diem autem sollemnem consueverat praeses dimittere turbae unum vinctum, quem voluissent. **16** Habebant autem tunc vinctum insignem, qui dicebatur Barabbas. **17** Congregatis ergo illis dixit Pilatus: «Quem vultis dimittam vobis: Barabbam an Iesum, qui dicitur Christus?». **18** Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum. **19** Sedente autem illo pro tribunali, misit ad illum uxor eius dicens: «Nihil tibi et iusto illi. Multa enim passa sum hodie per visum propter eum». **20** Principes autem sacerdotum et seniores persuaserunt turbis, ut peterent Barabbam, Iesum vero perderent. **21** Respondens autem praeses ait illis: «Quem vultis vobis de duobus dimittam?». At illi dixerunt: «Barabbam!». **22** Dicit illis Pilatus: «Quid igitur faciam de Iesu, qui dicitur Christus?». Dicunt omnes: «Crucifigatur!». **23** Ait autem: «Quid enim mali fecit?». At illi magis clamabant dicentes: «Crucifigatur!». **24** Videns autem Pilatus quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret, accepta aqua, lavit manus coram turba dicens: «Innocens ego sum a sanguine hoc; vos videritis!». **25** Et respondens universus populus dixit: «Sanguis eius super nos et super filios nostros ». **26** Tunc dimisit illis Barabbam; Iesum autem flagellatum tradidit, ut crucifigeretur. **27** Tunc milites praesidis suscipientes Iesum in praetorio congregaverunt ad eum universam cohortem. **28** Et exuentes eum, clamydem coccineam ⁶⁴ circumdederunt ei **29** et plectentes coronam de spinis posuerunt super caput eius et arundinem in dextera eius

» ⁶²corbona-ae: tesorería

⁶³figulus-i: alfarero; figulo: moldear, dar forma

⁶⁴túnica púrpura

et, genu flexo ante eum, illudebant ei dicentes: «Ave, rex Iudaeorum!». **30** Et expuentes in eum acceperunt arundinem et percutiebant caput eius. **31** Et postquam illuserunt ei, exuerunt eum clamys et induerunt eum vestimentis eius et duxerunt eum, ut crucifigerent. **32** Exeuntes autem invenerunt hominem Cyrenaeum nomine Simonem; hunc angariaverunt, ut tolleret crucem eius. **33** Et venerunt in locum, qui dicitur Golgotha, quod est Calvariae locus, **34** et dederunt ei vinum bibere cum felle ⁶⁵ mixtum; et cum gustasset, noluit bibere. **35** Postquam autem crucifixerunt eum, diviserunt vestimenta eius sortem mittentes **36** et sedentes servabant eum ibi. **37** Et imposuerunt super caput eius causam ipsius scriptam: «Hic est Iesus Rex Iudaeorum». **38** Tunc crucifiguntur cum eo duo latrones: unus a dextris, et unus a sinistris. **39** Praetereuntes autem blasphemabant eum moventes capita sua **40** et dicentes: « Qui destruis templum et in triduo illud reaedificas, salva te ipsum; si Filius Dei es, descende de cruce!». **41** Similiter et principes sacerdotum illudentes cum scribis et senioribus dicebant: **42** «Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere. Rex Israel est; descendat nunc de cruce, et credemus in eum. **43** Confidit in Deo; liberet nunc, si vult eum. Dixit enim: "Dei Filius sum"». **44** Idipsum autem et latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperebant ei. **45** A sexta autem hora tenebrae factae sunt super universam terram usque ad horam nonam. **46** Et circa horam nonam clamavit Iesus voce magna dicens: «Eli, Eli, lema sabachthani?», hoc est: «Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?». **47** Quidam autem ex illic stantibus audientes dicebant: «Eliam vocat iste». **48** Et continuo currens unus ex eis acceptam spongiam implevit aceto et imposuit arundini et dabat ei bibere. **49** Ceteri vero dicebant: «Sine, videamus an veniat Elias liberans eum». **50** Iesus autem iterum clamans voce magna emisit spiritum. **51** Et ecce velum templi scissum est a summo usque deorsum in duas partes, et terra mota est, et petrae scissae sunt; **52** et monumenta aperta sunt, et multa corpora sanctorum, qui dormierant, surrexerunt **53** et exeuntes de monumentis post resurrectionem eius venerunt in sanctam civitatem et apparuerunt multis. **54** Centurio autem et, qui cum eo erant custodientes Iesum, viso terrae motu et his, quae fiebant, timuerunt valde dicentes: «Vere Dei Filius erat iste!». **55** Erant autem ibi mulieres multae a longe aspicientes, quae secutae erant Iesum a Galilaea ministrantes ei; **56** inter quas erat Maria Magdalene et Maria Iacobi et Ioseph mater et mater filiorum Zebedaei. **57** Cum sero autem factum esset, venit homo dives ab Arimathaea nomine Ioseph, qui et ipse discipulus erat Iesu. **58** Hic accessit ad Pilatum et petiit corpus Iesu. Tunc Pilatus iussit reddi. **59** Et accepto corpore, Ioseph involvit illud in sindone munda **60** et posuit illud in monumento suo novo, quod exciderat in petra,

⁶⁵fel-fellis: hiel

et advolvit saxum magnum ad ostium monumenti et abiit. **61** Erat autem ibi Maria Magdalene et altera Maria sedentes contra sepulcrum. **62** Altera autem die, quae est post Parascevem, convenerunt principes sacerdotum et pharisaei ad Pilatum **63** dicentes: «Domine, recordati sumus quia seductor ille dixit adhuc vivens: "Post tres dies resurgam". **64** Iube ergo custodiri sepulcrum usque in diem tertium, ne forte veniant discipuli eius et furentur eum et dicant plebi: "Surrexit a mortuis", et erit novissimus error peior prior». **65** Ait illis Pilatus: «Habetis custodiam; ite, custodite, sicut scitis». **66** Illi autem abeuntes munierunt sepulcrum, signantes lapidem, cum custodia.

XXVIII

1 Sero autem post sabbatum, cum illucesceret in primam sabbati, venit Maria Magdalene et altera Maria videre sepulcrum. **2** Et ecce terrae motus factus est magnus: angelus enim Domini descendit de caelo et accedens revolvit lapidem et sedebat super eum. **3** Erat autem aspectus eius sicut fulgur, et vestimentum eius candidum sicut nix. **4** Prae timore autem eius exterriti sunt custodes et facti sunt velut mortui. **5** Respondens autem angelus dixit mulieribus: «Nolite timere vos! Scio enim quod Iesum, qui crucifixus est, quaeritis. **6** Non est hic: surrexit enim, sicut dixit. Venite, videte locum, ubi positus erat. **7** Et cito euntes dicite discipulis eius: "Surrexit a mortuis et ecce praecedit vos in Galilaeam; ibi eum videbitis". Ecce dixi vobis ». **8** Et exeuntes cito de monumento cum timore et magno gaudio cucurrerunt nuntiare discipulis eius. **9** Et ecce Iesus occurrit illis dicens: «Avete». Illae autem accesserunt et tenuerunt pedes eius et adoraverunt eum. **10** Tunc ait illis Iesus: «Nolite timere; ite, nuntiate fratribus meis, ut eant in Galilaeam et ibi me videbunt». **11** Quae cum abiissent, ecce quidam de custodia venerunt in civitatem et nuntiaverunt principibus sacerdotum omnia, quae facta fuerant. **12** Et congregati cum senioribus, consilio accepto, pecuniam copiosam dederunt militibus **13** dicentes: «Dicite: "Discipuli eius nocte venerunt et furati sunt eum, nobis dormientibus". **14** Et si hoc auditum fuerit a praeside, nos suadebimus ei et securos vos faciemus». **15** At illi, accepta pecunia, fecerunt, sicut erant docti. Et divulgatum est verbum istud apud Iudaeos usque in hodiernum diem. **16** Undecim autem discipuli abierunt in Galilaeam, in montem ubi constituerat illis Iesus, **17** et videntes eum adoraverunt; quidam autem dubitaverunt. **18** Et accedens Iesus locutus est eis dicens: «Data est mihi omnis potestas in caelo et in terra. **19** Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti, **20** docentes eos servare omnia, quaecumque mandavi vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi».